

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

9^E JAARGANG

WOENSDAG 12 NOVEMBER 1924

No. 463

INHOUD

	Blz.
BELASTINGGRONDSLAGEN EN KAPITAALVORMING IN „STAATHUISHOUDKUNDE EN STATISTIEK” I door <i>Prof. Mr. D. van Blom</i>	1000
Oorzaak en middelen tot herstel van de depressie door <i>R. Kuyper</i>	1002
De voorloopige cijfers van de Plaatselijke Inkomstenbelasting te Amsterdam, over 1923/24 door <i>Mr. A. F. L. Stapel</i>	1003
Richtige Belastingheffing door <i>Jhr. Mr. Dr. J. R. Clifford Kocq van Breugel</i>	1005
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De Fransch-Duitsche onderhandelingen over een Handelsverdrag door <i>Prof. Bertrand Noguro</i>	1007
Duitsche Handelspolitiek II (Slot) door <i>Prof. Dr. Th. Plaut</i>	1008
AANTEKENING:	
Staatstoezicht in Duitschland op de opnemng van buitenlandsche credieten en leeningen door landen, gemeenten en vereenigingen van gemeenten	1010
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.....	1011—1018
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Wd. Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra*.

WEEKBLAD

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

COMMISSIE VAN ADVIES.

J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerde leden: *Prof. Mr. D. van Blom; Prof. Mr. H. R. Ribbius.*

Redacteur-Secretaris: *D. J. Wansink*.Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*

Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening
Rotterdam No. 8408.

10 NOVEMBER 1924.

In den toestand van de geldmarkt kwam nog geen verandering van beteekenis. De vraag naar geld werd echter wel iets minder dringend, zoodat een kleine toeneming van het aanbod op de prolongatiemarkt, de notering wat deed terugloopen. Geopend op nog 4½ pCt., werd daarna meestal 4 pCt. genoteerd. Voor wissels was echter nog weinig geld beschikbaar, zoodat de rente vrijwel onveranderd bleef; alleen in het laatst der week werd de plaatsing iets gemakkelijker.

* * *

Na de zeer aanzienlijke stijging van verleden week geven de uitzettingen van De Nederlandsche Bank ditmaal weder een niet onbelangrijke daling te zien. De post binnenlandsche wissels liep van *f 158,4* miljoen tot *f 154,7* miljoen terug. Deze vermindering

laat zich geheel verklaren uit aflossing van schatkistpapier. Het totaal der rechtstreeks bij de Bank geplaatste schatkistpromessen blijkt in de afgelopen week met *f 5* miljoen te zijn gedaald. De beleeningen vertoonen een teruggang van *f 17,2* miljoen, welke zoowel de Hoofdbank als de Bijbank en de Agentschappen betreft en voornamelijk voor rekening komt van de effectenbeleeningen.

Het renteloos voorschot aan het Rijk geeft een vermindering van ruim *f 900.000* te zien. De zilvervoorraad der Bank stelde zich *f 1,1* miljoen hooger. De post papier op het buitenland en de diverse rekeningen onder het actief daalden resp. met *f 1,2* miljoen en *f 5,4* miljoen. Blijkbaar heeft de Bank dus in de afgelopen week weder voor eenige miljoenen van haar buitenlandsch tegoed gerealiseerd.

De biljettencirculatie liep van *f 997,5* miljoen tot *f 972,4* miljoen terug. De rekening-courantsaldi verminderden met *f 2,3* miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo steeg met *f 6,6* miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt ruim 49.

* * *

Het hoofdpunt van de wisselmarkt was deze week de verdere daling van den dollar en de op dollarbasis gehouden overige valuta's, als Marken, Zweedsche Kronen en Zwitsersche Francs. Heden werden Dollars voor 2.49½, Marken voor 59.50, Stockholm voor 67.15 en Zwitserland voor 48.25 verhandeld en bereikten daarmee weder het normale koerspeil.

LONDEN, 8 NOVEMBER 1924.

Het surplus aan crediet was door groote betalingen voor Treasury Bills, welke bovendien noch op Maandag, noch op Dinsdag vervielen, gauw uitgeput. Het onverwacht laten afloopen van uitstaande leeningen door eenige grootbanken met het oog op „window dressing” noodzaakte de markt op Woensdag een groot bedrag bij de Bank of England voor een week op te nemen. Dit bedrag bleek de behoefte volkomen te dekken, en reeds Donderdag overheerschte het aanbod geheel. Voor daggeld, dat Woensdag zelfs 4½ pCt. gekost heeft, betaalde men aan het einde der week 3¼—3¾ pCt.

Vernieuwen van zevendaagsche leeningen kostte onveranderd 2¾ pCt.

De discontomarkt zag geen verandering.

2-mnds prima bankaccept	3 ¹¹ / ₁₆ —¾ pCt.
3- " " "	3 ¹¹ / ₁₆ —¾ pCt.
4- " " "	3¾—¾ pCt.
6- " " "	3¾—4 pCt.

BELASTINGGRONDSLAGEN EN KAPITAALVORMING IN „STAATHUIS- HOUDKUNDE EN STATISTIEK”.

I.

De belastingen staan sinds eeuwen in het brandpunt onzer vaderlandsche belangstelling. In deze belangstelling thans de kapitaalvorming te doen deelen is het wijs beleid en de gelukke toeleg geweest van het bestuur der Vereeniging voor de Staathuishoudkunde en de Statistiek, welke jaarvergadering, den 25en October 11. te Amsterdam beschreven, haast meer hoorders heeft gelokt dan de zaal bevatten kon en zes debatgedagiden meer, ongeteld degenen die zich zelfs maar niet meer opgaven, dan wien een toch tot na zessen voortgezette vergadering tijd liet voor het woord.

Twee praeadvieszen, een van den heer *Treub* (dat naar eigen bekentenis door overmacht van tijdsgebrek te kort was uitgevallen) en een uitvoerig stuk van den heer *Wibaut* (dat echter op één punt, waarover nader, in uitvoerigheid te kort schoot) hadden de grondslagen gelegd voor een opgewekte en bijna doorlopend interessante beraadslaging.

Aan beide praeadvieszen, hoe uiteenlopend overigens van strekking en inhoud, was één uitgangspunt gemeen: het besef der noodzakelijkheid van kapitaalvorming.

Beseften ook beide praeadviseurs — bij alle debaters was dit niet het geval! — dat thans in Nederland de kapitaalvorming te gering is? Mr. *Treub* heeft deze meening onomwonden uitgesproken; bij den heer *Wibaut* kwam zij (bl. 87 v., 91) niet dan aarzeland tot uiting.

Deze aarzeling had iets bevreemdends.

Het is waar — mr. *Bonger* klaagde terecht hierover —, ons staan, mede door de schuld van kortzichtige Haagsche schrielijkheid, onvoldoende statistische gegevens ten dienste en die er zijn geven niet een betrouwbaar beeld.

Ook hebben de heeren *Valk* en *Kaag* — het is verblijvend, te zien, hoe de laatste jaren de jonge Rotterdammers zich komen weren in deze debatten — terecht erop gewezen, dat rentabiliteit en kapitaalvorming niet de eenige symptomen van volkswelvaart zijn. Misschien, onderstelde zelfs de heer *Kaag*, zal men eens nog hulde brengen aan wie tegenwoordig worden verguisd.

Maar men kan de ontoreikendheid der belastingstatistiek voor het doel, waarom het gaat in dit geding, ook overdrijven en in dit opzicht stond mr. *Treub* sterk in zijn repliek en aan de heeren *Bonger* en *Kuyper*. Dezen hadden nl. betoogd, dat er wellicht wel te veel, in plaats van te weinig kapitaal was gevormd in de laatste jaren, getuige de niet zeer hooge rentestand; zij hadden bovendien betoogd, dat de onbevredigende cijfers der vermogensbelasting bewijskracht misten, wijl deze de resultante van twee componenten zijn, kapitaal en grond, en een ontmoedigend cijfer der resultante dus volstrekt niet zonder meer ééne dezer componenten, het kapitaal, mag worden aangerekend. De slapte in zaken — aldus mr. *Treub's* repliek — brengt allerhande kapitaal op de open markt (en drukt hier den rentestand), dat bij normale zakendrukke in de bedrijven zou zijn gestoken, en van bepaalde soorten kapitaal, schepen bijv., kan inderdaad te veel zijn gevormd, zonder dat dit geldt voor het kapitaal in zijn geheel — waarnaar de vraag moet loskomen, zoodra het bedrijfsleven weer zal pogen, zich te herstellen. De naamlooze vennootschappen, merkte hij verder op, kapitaliseeren tegenwoordig weinig — met name de kleine bedrijven, had de heer *De Beaufort* opgemerkt, schieten hier te kort; en mr. *Van Hengel* had uit eigen ervaring soortgelijks medegedeeld — terwijl instellingen als pensioenfondsen, in hun beleggingsvrijheid beperkt, zich te eenzijdig steken in papier als staatsleeningen, die niet een productieve belegging belichamen; en

wat ten slotte het vermogensbestanddeel grond betreft: er is veel meer reden om aan te nemen, dat dit in waarde is gestegen dan dat het zou zijn gelijk gebleven of teruggeloopt.

Heel wat zwakker was mr. *Treub's* repliek tegen mr. *Van Aalten*, die zijn cijfers over belastingdruk voor volstrekt waardeloos had verklaard, met ongoorloofde generalisatie ontleend als zij immers waren aan de zwaarst belaste Nederlandsche gemeente, Delfzijl, waar de druk aanmerkelijk zwaarder is dan in de drie grootste gemeenten des rijks. Mr. *Van Aalten's* officieele cijfers mogen dan wellicht, gelijk de heer *Treub* repliceerde, doch wat nader bewijs behoeft, blijven beneden de werkelijkheid, — dit neemt niet weg, dat hijzelf, uit diezelfde officieele cijfers een greep doende, veel te hoog had gegrepen.

Wat overigens den betrekkelijk lagen rentestand van tegenwoordig betreft, vergaten zij, die zich erop beriepen, dat deze heel wel met geslonken kapitaalvorming kan samengaan: mits maar de vraag naar kapitaal — een in depressie-tijd normaal verschijnsel — nog meer geslonken zij.

Om op de aarzeling in het praeadvies van den heer *Wibaut* terug te komen, in zijn repliek is deze in dit onderwerp eigenlijk niet getreden; hij bepaalde zich tot adhaesie aan 's heeren *Kuyper's* afzet-crisistheorie, zoodat wij ook toen niet te weten kwamen, wat voor bemoedigende symptomen hij wellicht ontwaart. Zijn zij er wel? In allen gevalle staan dan toch daartegenover zijn eigen bladzijden 95 vlg. over de „Aanwending van kapitaal door particuliere ondernemers en onder leiding van bankiers”, — het woord „aanwending” beteekende bij dezen immer hoofschon praeadviseur en debater ditmaal „vermorsing” — om ons, met hem, mistroostig te stemmen. Zeer lezenswaarde bladzijden. Maar zij strekken niet alleen ten bewijze der stelling, dat de opperste leiding der productie niet in volmaakte handen is — dit punt dient nog nader te worden bekeken — maar zij maken tevens ten zeerste aannemelijk, dat kapitaal bij massa's is verloren gegaan, wat het tegendeel van kapitaalvorming is. Al betoogt dan ook de heer *De Beaufort*, dat men particulier vermogen (geld), dat verloren ging, niet mag vergelijken met maatschappelijk vermogen (kapitaal), dat is gevormd en behouden bleef, toch blijft waar, dat belegging bijv. in nutteloos gebleken scheepsruimte ook maatschappelijk een slechte belegging is en op maatschappelijke kapitaalvernietiging bedenkelijk gaat lijken en evenzeer (wat de heer *Wibaut* opmerkte in zijn repliek) dat bij de bankiers, als raadsmannen van het beleggend publiek en wier persoonlijk goede trouw hij boven twijfel stelde, bezonken inzicht niet heeft voorgezet. En aan deze waarheid wordt ook niet te kort gedaan door wat mr. *Van Lanschot* opmerkte, dat nl. de Indische cultuurondernemingen de laatste jaren flinke winsten maken. Het feit is verblijvend, niet het minst van algemeen maatschappelijk gezichtspunt, maar het zou alleen dan bewijzen, dat met volle gerustheid de maatschappelijke kapitaalvorming aan het particulier initiatief kan worden overgelaten, indien het verschijnsel algemeen ware, wat het op verre na niet is.

Men moet zich niet blind staren op de kapitaalvorming alleen, had de heer *Kuyper* betoogd; betere outillage en als gevolg hiervan verhoogde arbeidsproductiviteit zijn minstens even gewichtige factoren van volkswelvaart. Mr. *Treub* vreesde, dat de heer *Kuyper* van deze factoren meer verwacht dan zij kunnen geven.

Het is moeilijk, hier de juiste maat van belangstelling te bepalen, die aan de verschillende factoren toekomt. Kapitaalvorming, richtige kapitaal-distributie en goede organisatie zijn alle noodig en een van deze kan tekortkomingen van een andere tot zekere hoogte goedmaken. Er is evenwel geen reden om te gelooven, dat dit goedmaken automatisch plaats vindt, eer reden om aan te nemen, dat de kapitaal-distributie en de organisatie de laatste jaren ten zeerste hebben

gefaald; géén reden dus ook om aan de theoretisch juiste opmerking van den heer *Kuyper* praktische waarde toe te kennen voor het nijpend probleem, dat *thans* ter tafel ligt.

Al laat de statistiek ons veelszins in den steek, de kapitaalvernietiging van 1914 tot 1918 en de onvoldoende kapitaalreproductie van 1914 tot 1924 blijven de ernstigste bezorgdheid wekken, vooral in het licht der bevolkingscijfers, die zich blijven gedragen alsof de internationale uitwisseling van goederen en diensten, sterke hefboom van wereldwelvaart, nog werkte met de kracht van ruim tien jaar geleden.

Met vooropstelling dan èn van de onmisbaarheid van kapitaalvorming èn van hare oogenblikkelijke ontoereikendheid, kan men de vraag van het bestuur der vereeniging beschouwen: of al dan niet de grondslagen van ons belastingstelsel moeten worden herzien.

Het antwoord van mr. *Treub's* praeadvies was, dat vóór alles inkrimping der staatsbemoeyenis van noode is en dat in de tweede plaats een verschuiving van onze belastingen van die op de inkomens naar die op de verteringen vereischt is.

De eerste stelling is weinig meer dan een blanco-formule, die op de verschillendste manieren van reëlen inhoud kon worden voorzien. Door ontwapening bijvoorbeeld, als velen begeeren. Door de rechtspraak over te laten aan het particulier bedrijf, als reeds voor jaren door den Franschen economist De Molinari in aanbevolen. Of zijn er andere takken van staatszorg, die in de oogen van den eersten praeadviseur onduldbare kapitaal-verslinders zijn? Noch zijn praeadvies, noch zijn repliek — er was hem trouwens niet naar gevraagd — wezen deze euvelen met voldoende precisie aan.

In zijn blanco-formule was als vanzelfsprekend ondersteld, dat ook de staat de tering naar de nering moet zetten; wat voor tering echter, zeide hij niet.

Maar gaat deze vooropstelling zelve op? De heer *Wibaut* heeft, schriftelijk en, nadat de heeren *Van Lanschot* en *Valk* van afwijkend inzicht hadden blijk gegeven, ook mondeling twijfel geopperd aan hare volstrektheid.

Men kan dezen twijfel deelen, nog zonder een onderbroken lijn met dezen praeadviseur te trekken. Er zal ter vergadering meer dan één zijn geweest, die in zijn jonge jaren het voorrecht heeft gekend, college staatsrecht te loopen bij nu wijlen staatsraad *Oppenheim*. Daar kan hij dien twijfel zeer kras hebben gehoord: de staat heeft de nering te zetten naar de tering, anders gezegd: zijn inkomsten te regelen naar zijn behoeften. Maar *Oppenheim* doceerde in een tijd van geringere staatsbemoeying en van heel wat lagere belastingen. Toch blijft dit waar in zijn leer: dat de staat het recht en den plicht heeft, zijn eigen taak zichzelven af te bakenen. Wordt hem echter beezen of komt hijzelf tot het inzicht, dat het nut der door hem beraamde uitgaven het aflegt tegen de schade, die de door hem beraamde belastingen zullen aanrichten, dan zal hij zijn tering hebben te herzien.

Als pendant van mr. *Treub's* blanco-formule stond het eene punt, waarop het praeadvies-*Wibaut* door te groote soberheid teleurstelde: dat enkel paar zinnestjes (op bl. 54 en 74 van zijn praeadvies) over de begeerlijkheid van een progressieve winstbelasting op naamlooze vennootschappen, een conjunctuur-belasting derhalve.

Progressief of enkel proportioneel?; belasting van de winst of enkel van de uitkeeringen?; dividenden, tantièmes en reserves eender of naar verschillenden maatstaf belast? Ziehier een samenstel van vragen, die hier bloot gesteld, niet beantwoord worden, doch die alle de kapitaalvorming raken en waarover recente (en goede) literatuur bestaat (ik wijs, uit meer, op twee proefschriften, beide van December '23, een Amsterdamsch van dr. B. J. F. Steinmetz en een Leidsch van dr. J. H. A. Logemann), maar die noch in de praeadviezen, noch in het debat tot haar recht zijn gekomen. Conjunctuurbelastingen zijn theoretisch

prachtig, maar practisch onuitvoerbaar; deze dooddoener uit mr. *Treub's* repliek, adhaesie aan een opmerking van den heer *De Beaufort*, was meer kort dan afdoende.

Het praeadvies-*Treub* schonk klaarder wijn inzake de verteringsbelastingen. Het bepleitte belasting op algemeene verbruiksartikelen.

Hier ligt inderdaad nog onbewerkt of intensiever bewerkbaar terrein: dat der genotmiddelen. Psychologisch moge de wet gelden, que rien n'est si nécessaire que le superflu, hiertegenover staat, que nécessité n'a pas de loi en dat wij verkeerden in een tijdperk van „nécessité”, van welvaarts-noodweer.

Koffie, thee en tabak zijn belastbare genotmiddelen. Het café-bezoek kan men met den heer *Wibaut* (bl. 59 van zijn praeadvies) eraan toevoegen; het bioscoop-bezoek met of zonder hem. Het fietsrecht kan nog wel wat hooger. En zoo zal er meer zijn.

Van alles wat naar weelde, ook naar bescheiden weelde, zweemt mag en moet in dezen tijd belasting worden geheven, vooral dan als deze in dezen tijd belooft fiscaal te zullen werken, 's lands kas te zullen stijven. Doch zelfs indien de belasting sterk inperkend zou werken op het verbruik en dus weinig zou opbrengen (als bij de biljarten, waarop de heer *Wibaut* had gewezen), moet worden overwogen, wat het vermoedelijk gevolg zal zijn: verplaatsing der vertering naar vooralsnog onbelast genot (in welk geval de fiscus zijn moeite sparen kan), of niet-verteren, d.i. beleggen en dus mogelijk kapitaal vormen. Dat in concreto dit antwoord vooraf moeilijk te geven is, behoeft nog niet in elk geval van de belasting te doen afzien.

Het weelde-kenmerk voor dit slag belastingen wordt echter in mr. *Treub's* stelsel pijnlijk gemist. Voor duurder zout, duurder suiker, duurder vleesch deinst hij niet terug. Of als hij er wél beducht voor is, dan wordt toch deze tegenzin bij hem uitgebannen door zijn vrees, dat anders de kapitaalvorming zal blijven in het gedrang, waarin zij is komen te verkeerden.

Op dit punt heeft hij, als te verwachten viel, ruime tegenspraak gevonden. Een tegenspraak, waarin zelfs de heer *Wibaut* deelde, die naar den smaak van zijn geestverwant *Kuyper* nog te ver was gegaan in zijn aanbeveling van accijnzen.

De tegensprekers hadden, meen ik, tegen den heer *Treub*, niet tegen den heer *Wibaut*, gelijk. Al moet men billijkheidshalve erkennen, dat in het stelsel-*Treub* compensatie tegen de accijns-verzwaren gezocht was in het brengen van het belastingvrij minimum-inkomen bij de inkomstenbelasting op een hooger cijfer. De draagkracht van deze compensatie laat zich evenwel niet schatten zonder beschikking over concreet uitgewerkte belastingplannen en betrouwbare gezins-budgetten; belasting op algemeen gebruike, doch niet onmisbare genot-consumptie kan echter in dezelfde richting sturen.

Waarom hadden zij gelijk?

Omdat men vóór alles zich hoeden moet voor de fout, de kapitaalsvorming te beschouwen als een doel, op zich zelf begeerenswaard. Zij is niet doel, maar middel, middel tot groter productie, tot betere behoeften-bevrediging. Ten bate van één productiefactor, het kapitaal, een aanslag te doen op een anderen productiefactor, de levende menschelijke arbeidskracht, is zonder zin, ja erger, omdat deze menschelijke arbeidskracht de mensch zelf is en deze niet middel mag zijn maar enkel doel.

In dit verband moet nog herinnerd worden aan het ietwat geïsoleerd staand debatje tusschen ir. *Plate* en mr. *Treub*. De heer *Plate*, met den Nijverheidsraad, met mrs. *Van Lanschot* en *Van Hengel* en den heer *De Beaufort* van meening, dat de huidige inkomstenbelasting aan kapitaalvorming bedenkelijk in den weg staat, had het opgenomen voor een algemeene verteringsbelasting in den trant als destijds door nu wijlen mr. E. van Ketwich Verschuur bepleit. De heer *Treub* antwoordde, dat dit denkbeeld tijdens zijn minis-

terschap aan Financiën was onderzocht en ondeugdelijk bevonden; het zou, uitgewerkt, zijn neergekomen of op een verruiming van de personeele belasting, of op een verbetering van den, naar hij erkende geheel onvoldoenden kinderaftek in de inkomstenbelasting; geen van beide zou meer dan luttel verbetering hebben verschaft; de moeilijkheid zou schuilen in het vinden van betrouwbare gegevens ter zake der particuliere verteringen. Er zijn er, die van dit departementale onderzoek al eerder hadden vernomen zonder echter het naadje van de kous te weten.

Op Financiën berust derhalve een uitgewerkte weerlegging van Van Ketwich Verschuur. Aan de nagedachtenis van dezen verdienstelijken man zou verschuldigde eer en aan de vele belangstellenden in dit vraagstuk zoo goed als aan het landsbelang zelf zou een dienst worden bewezen met publicatie van deze weerlegging. Zij behoort publiek eigendom en onderwerp van openbare discussie te worden. v. B.

(Slot volgt).

OORZAAK EN MIDDELEN TOT HERSTEL VAN DE DEPRESSIE.

De Redactie van „Economisch-Statistische Berichten” is zoo vriendelijk geweest, aan Prof. Bongers en mij het in het vorig nummer afgedrukte artikel van Prof. Mees ter beantwoording te zenden. Overeenkomstig den wensch van mijn partijgenoot Bongers heb ik de beantwoording op mij genomen.

Prof. Mees wijst er op, dat de belangstelling van het publiek voor prima emissies — in verband met de slechte ervaringen omtrent minder goede — op zich zelf nog niet op kapitaalruimte duidt. Hij wijst er ook op, dat niet alle belegging zoekende kapitaal nieuw kapitaal is en dat inschrijving op emissies niet altijd beteekent, dat de inschrijver het betreffende bedrag werkelijk te beleggen heeft.

Dit alles kan ik natuurlijk toegeven. Maar ik veroorloof mij toch de opmerking, dat hiermee hoogstens kan worden aangetoond, dat kapitaalruimte ten deele slechts schijnbaar kan zijn, niet (en hierom ging het in het debat tegen Prof. Treub) dat er positieve kapitaalschaarschte is en nog wel in zoodanige mate, dat de voorziening van ons voortbrengingsproces met loonkapitaal en productiemiddelen in gevaar zou zijn en het noodzakelijk zou zijn de groote inkomens van belastingen te ontheffen en in plaats daarvan accijnsverhooging op levensbenodigdheden in te voeren, om aldus, door de rijken ten koste van de armen te ontlasten, de bedreigde kapitaalvorming te redden. Voor een dergelijk paardemiddel zijn andere argumenten noodig.

Dat de rentevoet op het oogenblik hooger is dan vóór den oorlog, wijst m.i. ook niet op kapitaalschaarschte, wat betreft de voorziening van ons arbeidsproces. Ik wees in de vergadering van de Ver. voor Staathuishoudkunde o.a. op de, ook door Prof. Mees erkende, risicopremie en de geweldige vraag van overheidswege. Deze vraag in dezen omvang is zonder twijfel een tijdelijk verschijnsel.

Men heeft bij de beoordeeling van het renteververschijnsel natuurlijk ook in het oog te houden, dat we ons op het oogenblik in een tijdperk van ernstige depressie bevinden. In verband hiermee wordt er thans minder kapitaal gevormd en minder kapitaaldienst aangeboden dan in normale tijden. Daartegenover staat weliswaar, dat de behoefte naar kapitaaldienst voor de vorming van nieuwe bedrijven en de uitbreiding van bestaande thans ook abnormaal klein is. Maar er is toch wel een abnormaal groote behoefte naar kapitaaldienst bij de wankele bedrijven, die vlottend kapitaal van noode hebben, om zich staande te kunnen houden. Deze behoefte beteekent wel is waar niet altijd een *koopkrachtige* vraag, maar zal — omdat alle krachten worden ingespannen om de bedrijven te handhaven — dikwijls wel met koopkrachtige vraag gepaard gaan.

In de toekomst zullen de behoefte en de koopkrachtige vraag naar kapitaaldienst, voor de uitbreiding van de productie, toenemen, doch zal ook, door de kapitaalvorming bij de zich uitbreidende productie, het aanbod van kapitaaldienst toenemen. En de behoefte en de koopkrachtige vraag naar kapitaaldienst voor de wankele bedrijven zullen, bij verbetering van de conjunctuur, sterk afnemen. Uit den huidige depressietoestand kan men dus niet zonder meer afleiden, dat, al zou er thans ook *geen* relatief kapitaalgebrek zijn, dit zich binnenkort, bij herstel van de productie, wel zal voordoen, zooals de heer Treub in het debat heeft betoogd. Natuurlijk is wel weer een relatieve kapitaalschaarschte te verwachten in het later komende tijdperk van hoogconjunctuur, zooals altijd in deze fase van den conjunctuurencycclus. Maar dan wordt de koopkrachtige marktvraag ook weer overschreden en is het volstrekt noodig, dat het kapitalisme, o.a. met een hogere kapitaalrente, zich zelf een rem aan legt.

Wij hebben thans een productieapparaat, dat zich, niettegenstaande alle tegenwerkende factoren, buitengewoon snel van de oorlogsschade heeft hersteld, het pas tot een hoogconjunctuur heeft gebracht, en met zijn kapitaalvorming zelfs aan de bijzondere en tijdelijke eischen van overheidsleeningen heeft kunnen voldoen. Is het nu te verwachten, dat in de toekomst, in normale verhoudingen, de kapitaalvorming onvoldoende zal zijn?

Prof. Mees schrijft, dat er in zekeren zin wel overkapitalisatie is. Hij noemt als voorbeeld de opgelegde schepen. Hij constateert bij de betreffende ondernemingen tevens *gebrek* aan kapitaal n.l. aan vlottende middelen om het bedrijf staande te houden. Precies hetzelfde heb ik ook in het debat opgemerkt. Het verschil tusschen Prof. Mees en mij is alleen, dat ik het *tekort* aan deze kapitaalmiddelen voornamelijk zie *als gevolg* van het relatieve *teveel* aan ander kapitaal, voornamelijk als gevolg dus van den, door een relatief te veel aan kapitaalgoederen ontstanen afzetcrisis.

Ik heb eveneens uitdrukkelijk in het debat gezegd, dat tot zekere hoogte vorming van nieuw kapitaal ook thans reeds noodig is, vooral om wankele bedrijven voor ondergang te behoeden. Maar alweer is er dit verschil tusschen Prof. Mees en mij: dat ik er de waarschuwing aan toevoeg om niet die bedrijven in stand te houden, welke ook bij normale conjunctuur ten doode opgeschreven zijn.

Prof. Mees wijst nog op een andere soort van overkapitalisatie: te veel kapitaal (in boekhoudkundigen zin, onder de passiva) en te weinig reëel kapitaal (in den zin van waarde van de kapitaalgoederen). Prof. Mees concludeert nu, dat er een tekort aan reëel kapitaal is bij deze ondernemingen. Ik zou 't liever een tekort aan oogenblikkelijke geldswaarde der ondernemingen willen noemen. Maar ik vraag: hoe zijn we in dezen toestand gekomen? Antwoord m.i. alweer: door een relatief teveel aan kapitaalgoederen. Hierdoor zijn de rentabiliteit en de vermogenswaarde van de ondernemingen enorm gedaald. En als de heer Mees door den geldsluier heen ziet (die dikwijls de *gebreken* van het productieorganisme maskeert, doch in dit geval de betrekkelijke *lichtzijden* aan het oog onttrekt) zal hij het relatieve te veel aan concrete kapitaalgoederen ontwaren. Dit is het reëele kapitaal, waar het in de bedoelde discussie vóór alles op aan kwam. Er is betoogd, dat we niet voldoende productiemiddelen bezitten en niet voldoende productiemiddelen vormen om ons welvaartspeil te handhaven. En dan antwoord ik: daar is, wanneer niet alle verschijnselen bedriegen, geen sprake van.

Prof. Mees wijst nog op het, door den oorlog verbroken, evenwicht in het productieproces, op den hoogen levensstandaard der arbeiders en op den druk van overheidswege op de bedrijven. Daardoor wordt, volgens hem, de *koopkrachtige* vraag naar kapitaaldienst beperkt, ofschoon er wel degelijk *behoefte* aan

bestaat. Het herstel van het economische leven wordt z.i. zoo tegengehouden.

Prof. Mees laat in het midden, waar hij de *oorzaak* van de crisis ziet: in de kapitaalvernietiging van den wereldoorlog, in de *eenzijdige* uitbreiding van de *productie* gedurende den wereldoorlog, in de door den wereldoorlog bewerkte veranderingen in de *koopkracht* van bepaalde landen en bevolkingsgroepen, in het scheppen van *tijdelijke koopkracht* o.a. door het papiergeld, of in factoren, die ook vroeger de crisissen in het leven riepen. Hij vermeldt alleen, dat z.i. de opvatting, als zou een crisis door een algemeen te veel aan kapitaal kunnen ontstaan, op begripsverwarring berust. Ik stel hier de andere meening tegenover: dat er gebrek aan inzicht is aan de zijde van hen, die, naar de opvatting van Say en Ricardo, de mogelijkheid van een algemeen te veel aan kapitaal en van een „general glut” ontkennen. Ik mag er zeker wel op wijzen, dat ik in het debat voortdurend over een *relatief* teveel aan kapitaal, over een teveel aan kapitaal, tijdelijk of duurzaam, voor de „*Verwertingsmogelijkheid*” in het kapitalisme heb gesproken. Een elementaire opmerking als van Prof. Mees, dat het bestaan der kapitaalrente reeds bewijst, dat er nog steeds vraag naar kapitaal is, glijdt natuurlijk langs de door mij bedoelde crisisverklaring heen. Ik heb hiervoor in het debat verwezen naar het door mij gesprokene in de vergadering van 1916. Daar heb ik de richting, waarin de oplossing van het crisisverschijnsel m.i. moet worden gezocht, aangeduid en de Marxistische crisisverklaring (in verband met de onderstelde daling van den profijtvoet), hoe ontzaglijk ook van geheel in den objectivistischen gedachtegang van „das Kapital” passenden stijl, *niet gevolgd*. Daar heb ik uitdrukkelijk betoogd, dat, hoe groot de kapitaalmassa ook worde, altijd het geheele kapitaal in de voortbrenging kan opgenomen worden, mits de equatie met een equatierente slechts tot stand komt. Maar deze equatie komt in het kapitalisme juist niet altijd tot stand, wordt in den productiechaos periodiek verstoord. En alle redeneeringen in den trant van Say en Ricardo, dat er geen algemeen te veel aan kapitaal en ook geen „general glut” kan zijn, dat aan kapitaal *overvloed* hier, *kapitaalschaarschte* elders moet beantwoorden, gaan volkomen op voor de onderstelling, dat de algemeene equatie tusschen de totale productiekosten en de som van de finaalgoederenprijzen, in de maatschappij als geheel beschouwd, tot stand komt, maar gelden nu eenmaal niet voor den crisistoestand, die in wezen juist op een verstoring van die equatie neer komt, gegeven de koopkrachtige marktvraag en gegeven de kosten, die de bedrijven voor hun installatie, hun grondstoffen en hulpstoffen, hun arbeidskracht en ten deele ook reeds voor den kapitaaldienst hebben gemaakt. Zoo beschouwd kan er een meer algemeen te veel aan kapitaalgoederen zijn, kunnen de bedrijven te overvloedig uitgerust zijn om de eenmaal gemaakte kosten te kunnen goedmaken, en zelfs om op den duur, bij een gereduceerde installatiewaarde, een toekomstige equatierente, bij toekomstige equatieleonen enz. te kunnen blijven bestaan.

Zoodra Prof. Mees zijn opvatting omtrent de oorzaak van de huidige crisis heeft uiteengezet en de mijne heeft bestreden zal een verdere gedachtenwisseling eerst mogelijk zijn. Dan zullen de middelen tot verbetering kunnen worden getoetst. Voorloopig bepaal ik mij er toe op te merken, dat Prof. Mees de accijnzenverhoging niet verdedigt, maar ver stelt, de gestoorde productie op andere wijze door vermindering van den levensstandaard der arbeidersklasse meer op gang te brengen. Ook de door Prof. Mees voorgestelde methode is wel een bij velen zeer voor de hand liggende, maar daarom nog niet de meest doeltreffende en de meest billijke. Is er werkloosheid (doordat in het kapitalisme aller arbeidskracht, bij een bescheiden levensstandaard en zelfs bij een bestaansminimumloon, niet in de productie kan worden opgenomen) dan luidt

het parool: beperking van de procreatie (een weelde, die de gegoeden zich wel veroorloven kunnen) of meerdere kapitaalvorming (door mindere afwasting van de groote vermogens en inkomens en belasting van de lasten, door accijnzenverhoging, op de arbeidersklasse). Is het Staatsbudget niet in evenwicht (als gevolg van den uit het kapitalisme voortvloeienden wereldoorlog), dan zoekt men het herstel van het evenwicht vooral in beperking van den levensstandaard van overheidspersoneel. En is er een uit het kapitalisme, hoe dan ook, voortkomende crisis, waarin de bedrijven kwijnen, dan roept men — behalve om de reeds genoemde accijnzenverhoging voor de verlaging van directe belastingen — om vermindering van de productiekosten door loonsvermindering en bezuiniging op arbeidswetgeving en sociale verzekering.

Ik kan mij de weerbarstige mentaliteit van hen, die in een crisistijd hooge loonen hebben te betalen, en van hen, die van hooge inkomens een groot percentage aan den fiscus moeten afstaan, voorstellen. Zij worden in hun „System der erworbenen Rechte” getroffen. En beschouwt men dit systeem van voorrechten als vanzelf sprekend en onaantastbaar, dan doet natuurlijk de huidige druk op de bedrijven en ook de huidige belastingheffing buitengewoon ergerlijk aan. Maar ziet men de hooge inkomsten als gevolg, vooral van een vermogensverdeling, die anderen (waaronder vele onbevooroordeelden) met ergernis vervult, als gevolg dus van een bevoorrechte positie in de huidige productiewijze, die slechts één (voorbijgaande) schakel in den keten van maatschappijvormen is, dan krijgt de zaak een geheel ander aspect. En dan kan men de economisch zwakken, die slechts door taaië organisatie iets meer hebben gekregen dan het bestaansminimum en slechts door taaië organisatie het veroverde ten deele hebben kunnen behouden, niet zonder het theoretisch bewijs van de volstrekte onvermijdelijkheid (natuurlijk met andere dan de onhoudbare gegevens en redeneeringen van Prof. Treub) het gelag doen betalen voor de tekortkomingen van de productiewijze, waarvan zij toch reeds de slachtoffers zijn. Dan zal meer in het bijzonder de vraag moeten beantwoord worden, of de arbeidersklasse thans haar levensstandaard moet laten aanpassen aan een depressietijdperk, terwijl het wel als zeker kan worden aangenomen, dat in het komende tijdperk van normale en hoogconjunctuur, degenen, die thans roepen om loonsverlaging, geen loonsverhoging zullen aanbieden.

Maar nogmaals: welke wegen voor het herstel van de productie moeten worden ingeslagen, daarover valt met den heer Mees slechts te redeneeren, wanneer hij niet zijn opvatting omtrent de oorzaak van de huidige crisis voor den dag is gekomen.

R. KUYPER.

DE VOORLOOPIGE CIJFERS VAN DE PLAATSELIJKE INKOMSTENBELASTING TE AMSTERDAM, OVER 1923/24.

Nadat de voorloopige statistiek over 1922/23 in Maart 1924 het licht zag, is thans, nog geen 7 maanden later, verschenen het overzicht van de voorloopige resultaten van de aanslagsregeling van de plaatselijke inkomstenbelasting te Amsterdam over het belastingjaar 1923/24.¹⁾

In het algemeen zal deze jaarlijks wederkerende uitgave niet anders dan aan beteekenis en bruikbaarheid kunnen winnen, wanneer men er in slaagt haar verschijning te vervroegen. Doel is om, zoo mogelijk reeds bij de behandeling van de gemeentebegroting, de beschikking te hebben over een overzichtelijke samenvatting van wat de aanslagsregeling over het laatstverloopen belastingjaar leerde omtrent het inkomen, de inkomensverdeling en de belastingopbrengst, als momenten van sociale en economische beteekenis in het leven der gemeente.

¹⁾ No. 74 van de Statistische Mededeelingen, uitgegeven door het Bureau van Statistiek der Gemeente Amsterdam.

Daar de gegevens waaruit de voorloopige statistiek wordt samengesteld, van 1921/22 af van de rijksadministratie moeten worden verkregen, wordt het oogenblik van publicatie in hoofdzaak door den stand van werkzaamheden van die administratie bepaald. Uit het feit, dat de statistiek over 1923/24 zoo spoedig na die over 1922/23 kon worden uitgegeven, terwijl toch het aantal er in verwerkte aanslagen nog met pl.m. 6000 steeg, kan dan ook worden afgeleid, dat de rijksbelastingadministratie in Amsterdam er reeds voor een belangrijk deel in is geslaagd den achterstand, die voor eenige jaren bedenkelijke afmetingen dreigde aan te nemen, in te halen. Bij de verheugenis die het geeft dit te constateeren, moge de wensch worden gevoegd dat hier de snelheid niet ook ten koste van de deugdelijkheid zij verkregen.

Voor een juiste waardeering van de cijfers die de voorloopige statistiek ons brengt, is noodig eenig inzicht in het systeem dat bij het regelen van de aanslagen wordt gevolgd.

Bij de regeling van de kleinere aanslagen, waar de loonopgaven in toenemende mate een belangrijk hulpmiddel opleveren, moet, vooral met het oog op invorderingsbelangen, erop worden aangestuurd dat het aanslagbiljet den belastingsschuldigen zoo spoedig mogelijk na den aanvang van het belastingjaar bereikt. Daar moet de gelegenheid worden gegeven om bij het beschikken over de wekelijksche of maandelijksche inkomsten reeds dadelijk met het bedrag en de afbetaling van de belastingsschuld rekening te houden; en met name reeds in de zomermaanden, wanneer vaak het inkomen ruimer vloeit en minder dringende levensbehoeften om voorziening vragen.

De regeling van de hogere aanslagen eischt in zeer vele gevallen bespreking of onderzoek dat, in het bijzonder wanneer niet een volledige boekhouding nauwgezet wordt bijgehouden, geruimen tijd kan in beslag nemen. Indien de latere betaling, die hiervan het gevolg is, al voor den belastingsschuldigen geen bezwaren oplevert, voor de belastingheffende publiekrechtelijke lichamen beteekent ze renteverlies. In verband hiermede gaf de wet van 13 Januari 1922, Stbl. No. 9, den Minister van Financiën de bevoegdheid regelen te geven inzake het opleggen van voorloopige aanslagen. Voor de hogere aanslagen is over 1922/23 en 1923/24 van deze bevoegdheid gebruik gemaakt.

Daar het opleggen van die voorloopige aanslagen naar de aangifte en dus werktuigelijk geschiedt, heeft enerzijds de belastingadministratie op deze wijze in den aanvang van het belastingjaar de handen vrij om de kleinere aanslagen de deur uit te werken en kan anderzijds aan de definitieve regeling van de hogere aanslagen de tijd worden gegeven die haar toekomt, zonder dat daarmede noodwendig belangrijk renteverlies behoeft gepaard te gaan.

Voor een gemeente waar elk jaar een volledige aanslagsregeling, procedure en invordering van bijna een kwart miljoen belastingsschuldigen moet worden afgevoerd, heeft dit systeem onmiskenbare verdiensten.

Maar wanneer die voorloopige aanslagen door de rijksadministratie niet ter kennis van het gemeentebestuur worden gebracht en derhalve niet in de voorloopige statistiek kunnen worden opgenomen, dan is het duidelijk dat een statistiek, opgemaakt naar den stand van ultimo Juli volgend op het belastingjaar, veel kans heeft een eenerzijds zeer onvolledig beeld te geven: de kleinere aanslagen zijn bijkans volledig, de hogere onvoldoende vertegenwoordigd. Al zouden, op het oogenblik van het afsluiten van de statistiek, niet meer dan een paar honderd hogere aanslagen nog niet definitief geregeld zijn, met stel 10 miljoen inkomen en 1 miljoen belasting, dan zou dit voor die groep procentueel reeds een belangrijk verschil uitmaken. Maar wij gelooven dat, met inbegrip van de forensen, op ultimo Juli meer dan een paar honderd hogere aanslagen nog op regeling wachtten.

Na het bovenstaande zal het duidelijk zijn, dat de vervroegde verschijning van de Voorloopige Cijfers

naar onze meening niet onverdeeld kan worden tegejuicht. Zelfs rijst de vraag of deze uitgave, die een der belangrijkste is, welke op dit gebied in Nederland verschijnen, onder deze omstandigheden wel zoo goed mogelijk aan haar doel beantwoordt. In dit verband wordt eraan herinnerd dat een nader beeld van de resultaten van de aanslagsregeling niet eer verkregen wordt dan in de definitieve statistiek die, wijl daarvoor ook de resultaten van de invordering daarvan afgewacht, niet dan over een jaar of vier kan worden tegemoet gezien. Het zou onjuist zijn te beweren, dat die definitieve statistiek op dat oogenblik uitsluitend historische beteekenis heeft, maar de actuele belangstelling heeft ze niet meer.

Wil men vasthouden aan een voorloopige statistiek vóór de behandeling van de gemeentebegroting, dan moet men óf de beschikking verkrijgen over de voorloopige aanslagen, deze in de statistiek opnemen en de vermenging van aanslagen en aangiften aanvaarden, óf wel na omtrent een jaar een tweede voorloopig overzicht van de aanslagsregeling samenstellen. Naar onze meening moet onder de gegeven omstandigheden echter niet aan een publicatie vóór de behandeling van de begroting worden vastgehouden; het lijkt ons in beginsel onjuist, de innerlijke waarde van een statistiek ondergeschikt te willen maken aan het tijdstip van haar verschijning. En bovendien, wat heeft men bij „grootte debatten” aan een statistiek, die geen juist beeld geeft?

Het ware beter de voorloopige statistiek af te sluiten, op het oogenblik waarop de indruk is verkregen, dat deze, ook ten aanzien van de hogere aanslagen, niet langer hinderlijk onvolledig is. Haar verschijning zou dan vermoedelijk kunnen samenvallen met de behandeling, in den regel in de tweede helft van April, van den multiplicator voor het komende belastingjaar. Het is bij die gelegenheid, wanneer ook even-tuele wijzigingen in tarief of aftrek voor noodzakelijke levensonderhoud aan de orde komen, dat de aandacht gewoonlijk is geconcentreerd op de belastingpolitiek van de gemeente.

Wanneer we ons thans in de cijfers begeven, zal het in bovenstaande beschouwingen vervatte bezwaar bij elke conclusie als voorbehoud zijn in acht te nemen. Daar we, evenals bij vroegere besprekingen, ons bepalen tot vergelijkingen met overzichten over voorafgaande belastingjaren, zal de onvolledigheid der hogere aanslagen intusschen minder storend werken, omdat ook die vorige statistieken ten aanzien van de hogere aanslagen niet altijd even volledig zijn geweest.

Belastingjaren met het progressieve tarief van 6 tot 18 %.

Jaren.	Aantal Aanslagen	Totaal der inkomens	Toegestane Multipliator	Percentage vld. hoogste toename van het ink.	Bedrag der belasting
1920/21..	203.012	638.644.300	1.—	18,—	54.566.133
1921/22..	219.134	656.278.400	0.90	16,2	48.989.640
1922/23..	223.683	618.292.800	0.75	13,5	35.215.930
1923/24..	229.543	610.005.200	0.67½	12,15	29.644.112

Het gemiddeld inkomen per aanslag bewoog zich in deze vier jaren van f 3146, op f 2995, op f 2764, op f 2657. Het daalde derhalve achtereenvolgens met 4,8 pCt., met 7,7 pCt., met 3,9 pCt. Daar het inkomen, dat voor den aanslag in de inkomstenbelasting in aanmerking komt, in het algemeen is het inkomen over het voorafgaande kalenderjaar genoten, is het gemiddelde inkomen per belastingsschuldige van 1919 op 1922 in het volgende tempo teruggelopen.

Kalenderjaar	1919	1920	1921	1922
Index	100	95	88	84

Het verdient opmerking dat, toen het inkomen terugliep, wat bij gelijkblijvend tarief reeds minder belastingopbrengst beteekende, het tarief nochtans regelmatig werd verlaagd; zelfs gaat de belangrijkste

achteruitgang van het gemiddeld inkomen, van 7,7 pCt., samen met de belangrijkste tariefsvermindering, van 16½ pCt.

Wat betreft het aantal van de aangeslagenen in de verschillende inkomensgroepen, in het algemeen valt een verplaatsing naar lagere groepen waar te nemen.

Aantallen aangeslagenen.

Inkomensgroep	1920/21	1921/22	1922/23	1923/24
800 — 5.000	190.167	204.874	209.843	215.486
5.000 — 10.000	7.096	8.444	8.981	9.362
10.000 — 20.000	2.826	3.158	2.909	2.900
20.000 — 100.000	2.470	2.324	1.757	1.661
boven 100.000	453	334	193	134
Totaal	203.012	219.134	223.683	229.543

Terwijl het totaal aantal aangeslagenen een regelmatig accrès vertoont, vertoonen de inkomensgroepen van boven f 20.000 een gestadige vermindering; die vermindering is sterker al naar mate de inkomensgroep hooger is.

Ten slotte de inkomensverdeling.

Wanneer we de proportionele vergelijkingen, welke bij vorige besprekingen werden opgesteld voor de jaren 1917/18 tot en met 1922/23, thans over 1923/24 doortrekken, dan blijkt andermaal, dat de wijziging in de inkomensverdeling zich in dezelfde richting heeft voortgezet.

Belastingsschuld wegens Hoofdverblijf.

Inkomensgroep	Percentage van het gezamenlijk inkomen in elk belastingjaar						
	1917/1918	1918/1919	1919/1920	1920/1921	1921/1922	1922/1923	1923/1924
boven 1.200 tot 5.000	26,9	29,8	41,2	52,1	60,7	67	69,1
boven 5.000 tot 10.000	9,6	10,2	10,5	8,5	9,6	10,6	11,4
boven 10.000 tot 20.000	9,7	9,8	9,3	6,5	6,7	6,5	6,6
boven 20.000	53,8	50,2	39	32,9	23	15,9	12,9
	100	100	100	100	100	100	100

Belastingsschuld wegens Hoofdverblijf en Forensschap.

Inkomensgroep	Percentage van het gezamenlijk inkomen in elk belastingjaar						
	1917/1918	1918/1919	1919/1920	1920/1921	1921/1922	1922/1923	1923/1924
boven 1.200 tot 5.000	23,9	26,5	37,6	48,6	56,3	63,5	65,3
boven 5.000 tot 10.000	9	9,6	10,4	8,6	9,6	10,8	11,6
boven 10.000 tot 20.000	9,7	9,8	9,4	6,8	7,2	6,9	7,2
boven 20.000	57,4	54,1	42,6	36	26,9	18,8	15,9
	100	100	100	100	100	100	100

De cijfers van de laatste kolom brengen in beeld de verdeling voor het belastingjaar 1923/24, dus in het algemeen van het inkomen, over 1922 genoten. Uit het bovenstaande blijkt, dat het tempo waarin de inkomensverdeling zich in denzelfden zin bleef wijzigen, beduidend is vertraagd, hetgeen niet uit kon blijven na de heftigheid waarmede het verschijnsel zich de voorafgaande 4 jaren heeft voltrokken.

De belangstelling waarmede ook volgende voorloopte statistieken worden tegemoet gezien, gaat in niet geringe mate uit naar het verschijnsel van de wijziging der inkomensverdeling. De aandacht moet intusschen worden gevestigd op de aanwezigheid van een storenden factor. Wij bedoelen de kunstgrepen en fiscale practijken, waar het in dit weekblad van 17 September jl. door ons behandelde wetsontwerp tot richtige heffing der directe belastingen tegen is gericht. Het onttrekken van bedrijfswinsten aan de toe-

passing van de inkomstenbelasting door vorming van naamlooze vennootschappen, geschiedt niet alleen en niet in hoofdzaak door hen, die van kleine bedrijven bescheiden winsten genieten. De omvang van dezen storenden factor is vooralsnog niet te meten, maar als zeker kan worden aangenomen, dat ook de opbrengst van de inkomstenbelasting te Amsterdam den invloed ervan ondergaat.

A. STAPEL.

Amsterdam.

RICHTIGE BELASTINGHEFFING.

In het nummer van 17 September jl. van dit weekblad komt een artikel voor van de hand van den heer Stapel nopens het wetsontwerp tot bevordering der richtige heffing van de directe belastingen. Het artikel behelst beweringen en argumenten, die zeker niet de onverdeelde instemming van alle lezers zullen gehad hebben. Met belangstelling wachtte schrijver dezes dan ook op eene critiek uit de deskundigen van den lezerskring. Waar deze tot nu toe uitbleef, waagt hij het eenige op- en aanmerkingen te maken, opdat althans blijke, dat hier het oude spreekwoord: wie zwijgt, stemt toe, niet mag worden toegepast.

Men kan de critiek door den heer Stapel op het wetsontwerp geleverd in twee deelen scheiden, nl. ten eerste eene critiek op de middelen, welke worden voorgesteld tot bereiking van het gestelde doel, en ten tweede eene critiek op dat doel zelf. De eerste critiek beoogt dus na te gaan of de Regeering erin is geslaagd om doeltreffende middelen te vinden tot beteugeling van het euvel, dat er misbruik van den rechtsvorm der naamlooze vennootschap en enkele andere rechtsinstituten wordt gemaakt ter ontduiking van verschuldigde belastingen. Dit gedeelte van het artikel wil ik hier laten rusten. Maar het andere deel, de wijziging in de doelstelling en het aangeven van de middelen ter bereiking van het gewijzigde doel, dat deel mag niet onweersproken blijven.

De redeneering van den heer Stapel komt in het kort hierop neer: dat men belasting kan ontduiken door het gebruik maken van den vorm der naamlooze vennootschappen vindt zijn oorzaak in het feit, dat deze laatsten niet op dezelfde wijze belast worden als natuurlijke personen, zij vormen een „fiscale vrijhaven”. Wel worden door de dividend- en tantièmebelasting de uitdeelingen der N.V. getroffen, maar niet alle inkomsten door belanghebbende aandeelhouders in een bepaald jaar verkregen. Immers alles wat dezen van die inkomsten, van de winst dus, in de N.V. laten als reserveering of te hooge afschrijvingen of eenvoudig als surplussaldo, is belastingvrij. „Het aan de gemeenschap toekomende” aandeel in de bedrijfswinst der naamlooze vennootschappen blijft zoolang geen uitkeeringen plaats vinden, ter beschikking van de N.V.” en dit acht de heer S. verkeerd, omdat de gemeenschap daardoor niet alleen geen beschikking over het haar toekomende heeft, maar ook zonder medezeggenschap moet toezien, dat de N.V. dat haar toekomende aandeel beheert. Dit verschijnsel doet zich niet alleen voor bij opzet der belanghebbenden tot belastingontduiking, maar ook waar deze te goeder trouw zijn. Als middel om het der gemeenschap toekomende aandeel ook aan de gemeenschap te brengen wordt dan aanbevolen de vervanging van de dividend- en tantièmebelasting door eene winstbelasting op de naamlooze vennootschappen.

De wijziging in de doelstelling schuilt in de gecursiveerde woorden. Het is immers duidelijk, dat bij de bestaande wetgeving de gemeenschap geen ander aandeel in de winsten der N.V. heeft dan haar percentage van de uitdeelingen. Wanneer de heer S. dus spreekt van het „aan de gemeenschap toekomende aandeel”, dat aan deze onthouden wordt, dan heeft hij het oog op zekere inkomsten, die thans nog niet belastingobject zijn, doch die hij tot belastingobject wil maken. Het wetsontwerp beoogt om de heffing

1) Cursiveering van mij.

der directe belastingen op de bestaande objecten richtig te doen plaats vinden, de heer Stapel wil behalve dat ook nog belastingobjecten aan de bestaande toevoegen. Hij voelt dat hij hier verder gaat dan de Regeering en verdedigt dat door te wijzen op het feit, dat de bedrijfswinst, behalve door arbeids- en kapitaalsaanwending, door conjunctuur in het leven wordt geroepen. Deze omstandigheid rechtvaardigt belastingheffing, naar het oordeel van den heer Stapel, en nog te meer, wanneer, zooals bij de N.V., de mede door conjunctuur bepaalde winst „den aandeelhouders als arbeidslooze opbrengst in den schoot wordt geworpen”.

Wat nu van een en ander te denken? Het is duidelijk, dat men de mérites eener winstbelasting op de naaml. venn. niet juist kan beoordeelen, zonder een grondig onderzoek van de vraag, hoe zulk eene belasting zou passen in ons Nederlandsche belastingstelsel, en wat de plaats in dat stelsel is van de bestaande dividend- en tantiëmebelasting. Een dergelijk grondig onderzoek zou ons te dezer plaatse echter te ver voeren; het is trouwens op uitstekende wijze verricht in het in 1921 te Zwolle verschenen werk van Mr. Dr. Sinninghe Damsté, getiteld: „De wet op de dividend- en tantiëmebelasting”. We volstaan hier dus met enkele opmerkingen.

In ons belastingstelsel treedt als subject der belastingen de fysieke persoon op; hij moet de belasting dragen. Die belastingen zelf zijn dan onderling gedifferentieerd naar de objecten, zooals de vertering, het vermogen, de inkomsten. De inkomsten worden behalve rechtstreeks ook nog getroffen door eenige zakelijke opbrengstbelastingen (zooals Minister Treub het aanduidde in de Memorie van Toelichting op de wet tot vaststelling der grondslagen van ons belastingstelsel). Deze drukken dus het inkomen, verkregen uit enkele bepaalde ondernemingen (land-, tuin- en boschbouw en veeteelt, voor zoover de grondbelasting betreft en de in maatschap gedreven zaken met uitzondering der firma's en sommige vennootschappen en commandite, voor zoover de dividend- en tantiëmebelasting betreft) dubbel. Dit is op zich zelf geen bezwaar, zolang men geen impôt unique heeft treft men altijd de inkomsten (het eenige waaruit op den duur belasting kan betaald worden) dubbel en driedubbel. Men kan zich dit voorstellen alsof aan iemand, die geen vaste hand heeft, werd opgedragen een cirkel uit de hand te trekken. Hij zal dan eerst een gesloten kromme lijn teekenen, die niet veel van een cirkel heeft, maar al probeerende en telkens nieuwe gesloten kromme lijnen nagenoeg concentrisch aan de eerste teekende zal hij eindelijk een vrij behoorlijken cirkel produceeren samengesteld door een wirwar van elkaar kruisende lijnen. Maar hij moet zich voortdurend bewust blijven van het doel, dat nagestreefd wordt, hij moet niet, omdat er ergens nog een mooi stuk wit papier is, een lijn daar gaan teekenen.

Nu is de ring gevormd door de zakelijke opbrengstbelastingen al heel onvolkomen; zooals we zagen vallen talrijke bronnen van inkomsten er buiten, nl. de door een fysieke persoon op eigen naam gedreven zaken, de firmazaken, de effecten (waarvoor Minister Treub eene effectenbelasting beoogde) en nog meer.

Het gevolg van deze onvolkomenheid is, dat inkomsten uit sommige bronnen van inkomen wel dubbel belast, uit andere niet dubbel belast worden. Eene plausible rechtvaardiging is hier niet voor te vinden. Deze zou alleen kunnen gevonden worden in den aard der bronnen van inkomen, men zou dus een principieel onderscheid moeten kunnen aantonen tusschen de bronnen, wier inkomsten niet dubbel belast worden en dezulken, waarbij dat wel het geval is. Zulk een principieel onderscheid nu bestaat er niet. Met name kan men niet in het geding brengen, hetgeen de heer Stapel doet, dat aandeelhouders van N.V. hunne dividenden arbeidsloos in den schoot geworpen krijgen. Dit is geen eigenschap, die specifiek alleen

aan naamlooze vennootschappen of grondeigendom kan worden toegekend, want ook de inkomsten uit leeningen of de getrokken winsten bij loterijen vallen dengenen, die ze krijgen, arbeidsloos in den schoot.

Ik gebruik hier het woord „arbeitsloos” in den zin, zooals de heer S. het gebruikt, doch onder protest, want de kapitaalsdistributie en administratie vereischt wel degelijk geestelijken arbeid; als men deze dingen arbeidsloos noemt, kan men ook den geheelen handel arbeidsloos noemen.

Ook heeft men bij de behandeling der extraheffingen van in N.V. belegd kapitaal dikwijls in het geding gevoerd de beperkte aansprakelijkheid, een wettelijk voorrecht aan dien vorm van belegging verboden, waartegenover eene zwaardere belasting gerechtvaardigd zou zijn. Maar iemand, die een zekere som gelds uitleent, kan uit dien hoofde ook nooit meer verliezen dan die som, zijne inkomsten uit die transactie worden echter niet dubbel belast.

De eenige reële grond, die kan worden aangevoerd voor eene matige dubbele belasting van uit N.V. verkregen inkomsten, is m.i. dat deze vorm van belegging een der weinigen is, die de mogelijkheid biedt, om in vette jaren iets voor de magere jaren op zijde te leggen zonder dat de fiscus van dat op zijde gelede dadelijk een groot gedeelte afneemt. Blijkt het, dat die reserveeringen niet noodig waren, doordat eene reeks van onafgebroken vette en althans niet verliesbrengende jaren zich aaneenschakelt, dan komt de fiscus aan-zijn deel dier winsten, want dan zullen de uitdeelingen stijgen. Immers om der wille van die uitdeelingen is de N.V. opgericht en, in laatste instantie werkt zij slechts terwille daarvan. De N.V. staat niet gelijk met de doode hand. En wanneer eene N.V. haar honderdjarig bestaan still going strong viert, dan zal vermoedelijk de fiscus in den loop der afgelopen eeuw meer van haar geheven hebben, dan indien hij de eerste winsten dier maatschappij dadelijk zoodanig had belast, dat de maatschappij aan een paar latere verliesjaren had moeten te gronde gaan.

Naaml. venn. berekenen per jaar hun winst en verlies, belastingen worden per jaar geheven, maar een jaar is een zeer korte spanne tijds om te kunnen oordeelen over de vraag of werkelijk door de aandeelhouders winsten worden behaald, dan wel of zij, in verband met nog komende verliezen bezig zijn hun kapitaal te verdeelen. We hebben in de wetgeving één voorbeeld gehad, dat men wegens het exorbitante percentage der belasting, de juistheid dezer stelling erkende, nl. bij de O.W.-belasting. Daar mocht men de uitkomsten van verschillende bedrijfsjaren combineeren en toen is ook duidelijk gebleken, welke schromelijke onrechtvaardigheden de toepassing van de, voor alle andere directe belastingen normale, jaarlijkse aanslagen zou gehad hebben.

Dit is de éénige grond tot rechtvaardiging van de extraheffing van kapitaalsopbrengst uit dezen vorm van belegging, een vorm die voor het zakenleven en den ondernemingsgeest de hechte basis voor hunne geweldige ontplooiing heeft gegeven, een vorm dus, die in hooge mate bijdraagt tot de algemeene welvaart en de keuze waarvan dus moet worden aangehouden.

Maar met eene winstbelasting op de N.V. elimineert men dit element van rechtvaardiging uit het belastingstelsel, men legt een onrechtvaardigden zwaarderen druk op aan sommige bepaalde bedrijven, men belemmert de naamlooze vennootschappen en daarmee den ondernemingsgeest en het zal maar al te dikwijls blijken, dat men de kip met de gouden eieren slacht. Ik wil hier met den heer Stapel de kwestie der progressie bij eene winstbelasting met stilzwijgen voorbijgaan, al dient even te worden opgemerkt, dat daardoor de onrechtvaardigheden nog zouden worden veelevoudigd en het grondprincipe onzer belastingen, nl. belasting naar draagvermogen, geheel overboord zou worden geworpen.

Al is men in het buitenland en in Ned.-Indië dan

ook voorgegaan op het gebied der winstbelasting van naamlooze vennootschappen, laat Nederland nooit zich op dat hellende vlak wagen. Te minder niet, omdat wij hier niet het overgroot aantal der aandeelhouders onzer maatschappijen buiten Nederland hebben wonen, maar de meeste dividenden binnenslands blijven. Men zou met zulk eene belasting slechts in geringe mate niet-ingezetenen treffen, maar in sterke mate ingezetenen dubbel belasten zonder rechtvaardig motief.

J. C. K. v. B.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE FRANSCH-DUITSCH E ONDERHANDELINGEN OVER EEN HANDELSVERDRAG.

Professor Bertrand Nogaro te Parijs schrijft ons:

Tusschen een Duitsche delegatie en vertegenwoordigers der Fransche Regeering hebben te Parijs voorloopige besprekingen plaats gehad over een Fransch-Duitsch handelsverdrag. Nu de definitieve onderhandelingen eenige dagen geleden aanvingen schijnt het van belang uiteen te zetten, hoe zich het vraagstuk, van Fransch standpunt gezien, voordoet.

Het aanknoopen dezer besprekingen vloeit voort uit het naderende einde (10 Januari 1925) van den bij het Verdrag van Versailles vastgestelden termijn, gedurende welken een handelspolitieke uitzonderings-toestand tusschen de beide landen van kracht is. Gelijk bekend had de Fransche Regeering aan den Volkenbond verlenging van den in het Vredesverdrag genoemden termijn kunnen vragen, doch zij heeft dezen stap niet gedaan. Aldus moet, tenzij men voornemens mocht zijn zonder meer de tarieven van beide landen tegenover elkander te stellen, een *modus vivendi* op zeer korten termijn worden gevonden.

Om de houding der Fransche Regeering te begrijpen is het niet voldoende, rekening te houden met de huidige omstandigheden en hetgeen daaraan onmiddellijk voorafgaat — met name het speciale régime met betrekking tot de drie departementen van den Elzas en van Lotharingen — doch ook moet men zich in herinnering roepen, welke de karakteristieke trekken zijn van het tariefstelsel, dat de grondslag is, waarop Frankrijk moet gaan onderhandelen.

* *

De grondslag in tariefkwesties wordt nog gevormd door de wet van 11 Januari 1892, die een dubbel tarief heeft ingesteld: een algemeen tarief en een minimum tarief. Volgens de letter en den geest van deze wet konden de Fransche onderhandelaars slechts, weliswaar stilzwijgend verlengbare, overeenkomsten van korten duur aangaan, die geen van de wettelijk vastgestelde afwijkende tarieven mochten bevatten. Slechts kon voor een zeker aantal producten het wettelijk minimum worden toegestaan. Dit minimum, vastgesteld door het Parlement, kon dus door dit laatste worden verhoogd, zonder inbreuk te maken op de geteekende overeenkomst. Aangezien echter hetzelfde tarief — wat een zekere categorie goederen aangaat — voor alle landen gold, die het minimum hadden verkregen, genoten die landen dus feitelijk voor bedoelde artikelen behandeling op voet van de meest begunstigde natie. Daarnaast bleef de algemeene meestbegunstigingsclausule toegelaten en kwam in bijna alle Fransche handelsverdragen voor.

De grondslagen van dit stelsel werden op zeer enkele uitzonderingen na tot in 1914 geëerbiedigd. (Het recht op enkele artikelen werd, als uitvloeisel van zekere overeenkomsten, bij de wet verlaagd, terwijl de rechten op bepaalde artikelen werden geconsolideerd in een verdrag met Zwitserland.)

Op het oogenblik zijn de wezenlijke beginselen van de wet van 11 Januari 1892 (herzien in 1910) nog van kracht en heeft Frankrijk nog steeds het régime van het *dubbele tarief en verdragen van korten duur*. Doch in het systeem van 1892 zijn zeer aanzienlijke wijzigingen gebracht. Zonder hier te spreken van de

maatregelen uit de oorlogsperiode, welke een tijdelijk karakter hadden, dient de wet van 6 Mei 1916 vermeld te worden, welke de Fransche Regeering machtigde, voorloopig *bij besluit* de invoer van buitenlandsche goederen te verbieden en eveneens bij besluit de invoerrechten te verhoogen. Deze machtiging heeft aanleiding gegeven (besluit van 8 Juli 1919) tot het stelsel van *majoratie-coëfficiënten*, bestaande uit het verhoogen der invoerrechten in verhouding tot de prijsstijging van het ingevoerde goed.

Sindsdien is het algemeene tarief bij besluit van 28 Maart 1921, genomen krachtens de wet van 6 Maart 1916, die tot 31 December 1922 is verlengd, met 400 pCt. verhoogd. Doch genoemde wet is nadien niet verlengd en het Parlement heeft dus de uitsluitende bevoegdheid, het tarief vast te stellen, herkregen. Men heeft de tot 31 December 1922 vastgestelde majoratie-coëfficiënten eenvoudig als geconsolideerd beschouwd en nieuwe, bij de wet vastgestelde coëfficiënten, zijn slechts in Juli 1923 uitgevaardigd.

* *

Gedurende den oorlog van regeeringswege ingestelde onderzoeken hebben de Regeering ertoe gebracht, haar houding in handelspolitiek opzicht te wijzigen. In de eerste plaats mocht voortaan de algemeene meestbegunstigingsclausule niet meer worden opgenomen in de handelsverdragen en om haar vrijheid van handelen te herkrijgen, zegde de regeering 23 April 1918 alle handelsverdragen op, welke deze clausule bevatten, of waarin bepaalde tarieven worden vastgelegd, evenals verdragen en overeenkomsten met betrekking tot de handelsscheepvaart, de douaneformaliteiten, het régime voor handelsreizigers, de uitoefening van handel en bedrijf, zoomede alle overeenkomsten, welke aan de toepassing van de nieuwe handels-, scheepvaart- en tariefwetgeving, die Frankrijk van plan was in te voeren, in den weg zouden staan.

Daarentegen zou het totstandkomen van tarief-overeenkomsten worden vergemakkelijkt door den Franschen onderhandelaars meer vrijheid van beweging te laten. Onder de wetten van 1892 en 1910 waren de onderhandelaars gemachtigd, voor een grooter of kleiner aantal artikelen eenvoudigweg het minimum tarief toe te staan, doch was het hun verboden, in een intermediair tarief tusschen het minimum en maximum te bewilligen. Inderdaad schijnt op het eerste gezicht toekenning van een tusschentarief noodzakelijk vermelding van het recht in het verdrag, alsmede wettelijke bekrachtiging ervan mede te brengen, m.a.w. een aanvullend tarief. Een wet van 29 Juli 1919 voorziet nu voortaan in de mogelijkheid, een tusschentarief toe te staan, met dien verstande, dat dit zal worden vastgesteld door eenvoudig te verwijzen naar de in de wet genoemde tarieven en wel door middel van een zeker percentage van de marge, welke tusschen het maximum en het minimum ligt.

Wanneer dus b.v. van een artikel bij invoer in Frankrijk 1000 frs. wordt geheven volgens het maximum tarief en 250 frs. volgens het minimum, dan kan de Regeering b.v. een verlaging van 50 pCt. van het verschil tusschen deze twee aanbieden. De verlaging bedraagt dan dus 375 frs., hetgeen leidt tot een conventioneel recht van 625 frs., althans zoolang de in de wet vastgestelde tarieven resp. 1000 en 250 frs. van kracht blijven, want de Fransche Regeering belooft niet een vast recht van 625 frs., maar een recht, dat vergeleken met het algemeen tarief X, een verlaging van 50 pCt. van het verschil tusschen dit tarief en het minimum tarief Y., medebrenkt.

De wet van 29 Juli 1919 verbiedt overigens den Franschen onderhandelaars niet geheel meestbegunstiging toe te staan. Doch zij eischt in ieder geval, dat de verlaging der rechten slechts wordt verleend tegen daaraan evenredige voordeelen. Bovendien vloeit uit de sinds den oorlog door de interdepartementale commissies verrichte onderzoeken voort,

dat deze clause niet in het algemeen mag worden verleend. Zij heeft ongetwijfeld het voordeel, beide contractanten tegen iedere ongelijke concurrentie te beveiligen, die zou kunnen voortvloeien uit het verlenen van gunstiger behandeling aan een derde mogendheid, omdat in geval eener nieuwe tariefsverlaging deze automatisch aan den eersten contractant ten goede komt. Doch juist hierdoor is de clause hinderlijk bij latere onderhandelingen, want zij leidt ertoe, dat achtereenvolgens alle mogendheden, waarmede vroeger overeenkomsten zijn gesloten, profiteeren van alle daarna gedane concessies. Bovendien loopt haar ontwikkeling er ten slotte op uit, alle landen, waarmede men handelsverdragen heeft gesloten, op gelijken voet te stellen, doordat aan hen een soort van algemeen en uniform conventioneel tarief wordt toegestaan.

Nu wenscht onder de huidige Europeesche omstandigheden, waarin de concurrentievoorwaarden, vóór alles wegens de monetaire verstoringen, van land tot land zoo ongelijk zijn, de Fransche Regeering geen toepassing van een dergelijk regime en zij heeft zich tot regel gesteld, overwegend daarmede in den geest van de wet van 29 Juli 1919 te handelen, voortaan als algemeene regel de meestbegunstigingsclausule niet meer toe te staan.

Aldus heeft deze slechts beperkte toepassing gevonden in de overeenkomsten met Tsjecho-Slowakije (van 4 November 1920 en 7 Augustus 1923), met Finland (12 Juli 1921), met Estland (6 Jan. 1921) en met Polen (6 Februari 1922.) Nog meer is zij van Franschen kant ter zijde gesteld in het Fransch-Spaansch verdrag van 8 Juli 1922 en in de overeenkomst met Canada van 25 December 1922.

In het Fransch-Belgische verdrag van 12 Maart 1923 stemde Frankrijk erin toe, zijn tarieven gedurende den termijn, dat dit verdrag van kracht is, niet te verhoogen, zoolang er zich geen prijsverhooging van minstens 20 pCt. voordoet. Doch in dit verdrag, gelijk in de verschillende „modus vivendi”, met verschillende andere landen gesloten, heeft de Fransche Regeering steeds geweigerd, zelfs wanneer zij zelve volledige behandeling op den voet van meestbegunstiging verkreeg, deze harerzijds in denzelfden omvang toe te staan en gaf zij er de voorkeur aan, tot in bijzonderheden het maximum aan concessies vast te stellen, dat zij in ruil kon toestaan. Zij verleent weliswaar feitelijk de voordeelen van meestbegunstiging voor die artikelen, waarvoor zij het minimum toestaat, in dien zin, dat dit voordeel het grootste is, dat later aan een andere mogendheid kan worden verleend, doch in de andere overeenkomsten loopen de verlagingen uit op een intermediair tarief en zijn somtijds slechts van toepassing op een beperkt invoercontingent.

Dit alles dient men van te voren te weten om te begrijpen, onder welke omstandigheden de eerste onderhandelingen tusschen Frankrijk en Duitschland over het tusschen deze landen te sluiten handelsverdrag zijn geopend.

BERTRAND NOGARO.

DUITSCHHE HANDELSPOLITIEK.

II.

Duitschlands handelspolitieke positie na den oorlog.

Prof. Dr. Th. Plaut te Hamburg schrijft ons:

Het is niet eenvoudig van de Duitse handelspolitieke positie na den oorlog een beeld te geven. Bepaald wordt zij door een aantal samengestelde gebeurtenissen, die Duitschland gedurende het laatste decennium hebben geschokt en die hun stempel op den huidige toestand drukken. Een verward samenstel van maatregelen, wetten en verordeningen hebben zij ten gevolge gehad, compromissen, verbodsbepalingen en belemmeringen van allerlei soort bevattende, welke ten deele worden nageleefd, ten deele echter niet in acht worden genomen, aangezien niemand den weg in al deze bepalingen kan vinden.

De eerste gebeurtenis van dezen aard is een catastrofe, de oorlog, geweest, met als gevolg de economische oorlogsmaatregelen. De oorlog heeft tot diepgaande veranderingen in de Duitse industrie geleid en bewerkt, dat een rij ondernemingen, die vroeger in vreedstijd van bescheiden omvang waren en een goed bestaan hadden, tot reuzenconcerns zijn uitgegroeid, waarvan niemand kan zien, waar zij hun producten afzetten, vooral omdat in de landen, die vroeger hun afnemers waren, in oorlogstijd concurrerende ondernemingen zijn ontstaan. De buitenlandse producten zijn ongetwijfeld voor een belangrijk deel nog niet van zoo goede kwaliteit als de Duitse, doch de grootere concerns leven niet alleen van kwaliteitsartikelen en voor massa-afzet bestaat thans sterke concurrentie. Een paar voorbeelden: Een mij bekende Duitse hoogoven, die voor den oorlog 200 arbeiders aan het werk had, had er na het einde daarvan 2000 in dienst, welk cijfer in den loop van het laatste halfjaar tot 900 is gedaald. De reuzenconcerns in de kleurstoffenindustrie, welke productie-capaciteit zich heeft verviervoudigd, bezitten nog slechts een monopolie voor een betrekkelijk gering aantal kleurstoffen, weliswaar van zeer hooge waarde. De banken, wier markt de wereld was en die hun gebouwen en apparaat in den oorlog en daarna buitengewoon konden uitbreiden, staan thans tegenover de kleine Duitse markt, die bovendien nog verarmd is. Iedere oorlog voert noodzakelijkerwijs tot verarming van alle deelnemende landen; in Duitschland wordt de verarming verscherpt door de hieronder nader te bespreken ontwringing van het geldwezen en door het Verdrag van Versailles.

De hongerblokkade gaf op economisch gebied aan allerlei oorlogsinstellingen het aanzijn, welke ook thans, zes jaren na den wapenstilstand, nog niet geheel verdwenen zijn, ten deele, aangezien de sedert het uitbreken van de revolutie aan het bewind zijnde of althans daaraan deelnemende partijen de sociaalpolitieke of, wil men, socialistische denkbeelden der economische oorlogsorganisatie niet gaarne prijsgeven, ten deele, omdat de oude voorschriften aan nieuwe doeleinden dienstbaar zijn gemaakt. Zoo bezitten wij aan den eenen kant nog de bescherming der huurders, aan den anderen kant een uitgebreide, zich van verboden bedienende in- en uitvoercontrole. De lijst der invoerverboden omvat in de uitgave van 15 Sept. 1924 niet minder dan 64 octavo bladzijden en is aan ononderbroken veranderingen onderhevig. Voor den invoer van deze goederen is in ieder afzonderlijk geval de toestemming van den Rijkscommissaris voor den in- en uitvoer noodig. Deze uit oorlogstijd overgebleven organisatie staat geenszins meer in dienst van het doel, waarmede zij oorspronkelijk is opgericht, nl. de verzorging van het volk te garanderen, de valuta te beschermen en concessies te verkrijgen; zij dient thans ter bescherming van de industrie, ter bestrijding van de luxe en tot het verlenen van een zekere compensatie voor de vervallen bescherming aan den landbouw, terwijl deze invoerverboden ten slotte nog inplaats van een retorsietarief kunnen worden aangewend, aangezien het Verdrag van Versailles speciale invoerverboden, gericht tegen een der geallieerde en geassocieerde mogendheden, benevens differentieele rechten, van hun producten geheven, verbiedt.

Van veel ernstiger beteekenis dan de oorlog en de daarmede verbonden economische maatregelen is het verdrag van Versailles en zijn handelspolitiek voor Duitschland geworden. Het legt Duitschland de algemeene, onvoorwaardelijke, eenzijdige meestbegunstiging van de geallieerde en geassocieerde landen tot 10 Januari 1925 op en maakt daardoor tot dat tijdstip het afsluiten van handelsverdragen van langeren duur onmogelijk. Hetzelfde geldt voor de door Duitschland eenzijdig te verlenen paritetische behandeling in het binnenland.

Het Verdrag van Versailles vernietigt verder van Bulow's, in het voorgaande artikel beschreven systeem geheel en bovendien de reeds door den oorlog verzwakte monopolie-positie der Duitsche bedrijven door gebiedsverkleining, in genoemd Verdrag geregelde industriële spionage en door leveranties in natura. Een paar voorbeelden: Het natuurlijke Duitsche kalimonopolie wordt door afscheiding van den Elzas vernietigd. Militaire druk noopte de Badische Anilin- und Sodafabrik in Frankrijk een filiaal op te richten. De Duitsche chemische industrie wordt gedwongen zekere leveranties in natura te verrichten, een bepaling, die na afloop van den in het Verdrag van Versailles voorgeschreven termijn nog tot 3½ jaar na de Londensche protocollen verlengd is. De Duitsche zinkovens, die eveneens een monopolie bezaten, werden door de afscheiding van een deel van Opper-Silezië geïnternationaliseerd. De intergeallieerde militaire contrôle-commissies hebben het recht, de meest uiteenloopende Duitsche bedrijven te bezoeken om vast te stellen, of soms ook oorlogsmateriaal wordt geproduceerd.

Het bestuur der groote Duitsche waterwegen berust, met uitzondering van dat van den Weser, bij internationale commissies, waarin aan landen met concurreerende havens steeds groote invloed is toegekend. Zoo hebben b.v. Italië (Triest), België (Antwerpen), Frankrijk (Le Havre), een vertegenwoordiger in de Elbe-commissie. Tariefpolitiek op de waterwegen is verboden; zelfs in de zeehavens is door verpachting van terrein, aan Tsjechoslowakije de mogelijkheid tot oprichting van concurreerende havens geopend. Op de spoorwegen zijn uitzonderingstarieven e.d. verboden.

Van von Bülow's middelen ter bevordering van het Duitsche economische leven, die met de leuzen: monopolie, geconcentreerde kapitaalkracht, spoorwegtarieven en gespecialiseerde invoerrechten kunnen worden aangeduid, is derhalve na het Verdrag van Versailles slechts het tarief van invoerrechten overgebleven, doch dit past met zijn specialisering niet meer voor de veranderde economische omstandigheden en aangezien de bescherming van den landbouw reeds in 1914 is opgeheven, is het innerlijk tegenstrijdig geworden.

Eén punt in het Verdrag van Versailles is nog niet aangeoerd, n.l. de herstellprestaties. Zij zijn de wezenlijke oorzaak geworden van de catastrophale ontwrichting van het geldwezen, die wij als derde catastrophie naast de andere twee, oorlog en Verdrag van Versailles, kunnen plaatsen.

Het is niet mogelijk en binnen het kader van deze beschouwingen ook niet noodig, nader op de talrijke klachten, fouten en onhandigheden, welke haar bespoedigden, in te gaan. Aangezien de prestaties, welke het Verdrag van Versailles Duitschland oplegt, ondraaglijk waren, was een staatsbankroet onvermijdelijk en daar de President van de Rijksbank, Havenstein, tegen de omstandigheden niet was opgewassen en de statuten der Rijksbank door de oorlogsverordeningen waren onttaard en eindelijk ook wel vaak raadgevers de Regeering in den steek lieten, was het niet te vermijden, dat het staatsbankroet den vorm van een ontwrichting van het geldwezen aannam.

Volgens schattingen, die Eulenburg op het Congres van den „Verein für Socialpolitik" mededeelde, heeft de geldcatastrophie met andere oorlogsverliezen aan het Duitsche volk — de individueele verliezen optellende — 160 milliard goudmark gekost, of bijna de helft van het in het vorige artikel geraamde volksvermogen. Natuurlijk is van dit bedrag niet alles zonder meer verloren gegaan. De vorderingen, die de schuldeischer door de daling van de geldswaarde inboet, komen den schuldenaar ten goede. Doch volgens de schattingen van Eulenburg mag men toch aannemen, dat oorlog en geldswaardedaling minstens 70 milliard goudmark of bijna ¼, in ieder geval meer dan 1/6 van het Duitsche volksvermogen hebben

gekost, die geheel verloren zijn gegaan. Geen wonder, wanneer het inkomen per hoofd der bevolking met ongeveer 200 M. tot 400 M. is gedaald en de belastingen reeds heden tot ongeveer ½ van dit bedrag zijn gestegen. Daarenboven heeft de ontwrichting van het geldwezen het Duitsch internationale crediet voor langen tijd verzwakt en eerst sedert kort bestaat weer de mogelijkheid, in het buitenland credieten op te nemen, uit oorzaken, die hieronder nog zullen worden genoemd.

De daling der geldswaarde heeft verder bedrijfsmiddelen en reserves van talrijke ondernemingen doen opdrogen en veelal nieuwe menschen aan het hoofd van oude firma's gebracht, die er noch de noodzakelijke handelsmoraal, noch voldoende ervaring op na hielden. Zij heeft onoverzienbare, wijdvertakte concerns doen ontstaan, waaraan innerlijke samenhang en soliditeit ontbreken. Een zware crisis in het voorjaar van 1923 heeft in dit opzicht gelukkig reeds zuiverend gewerkt. Eindelijk heeft de waardedaling van het geld door de zgn. valuta-dumping, een van ouds bekend nevenverschijnsel, daar waar een munt in waarde daalt, tot gevolg had, dat het buitenland zich door hooge anti-dumping-rechten tegen de Duitsche concurrentie beveiligde. Deze rechten werden, merkwaardig genoeg, ook nog in stand gehouden, toen de Duitsche valuta reeds lang was gestabiliseerd (aldus in Spanje tot den zomer van 1924 en in Engeland thans nog).

Eén van de hoofdfactoren, die de ontwrichting van het geldwezen bespoedigden, was de bezetting van de Ruhr. Franschen en Belgen snoerden de deelen van het land, welke de meeste belasting oprachten en economisch het verst ontwikkeld waren, van het Rijk af. Stillegging van bedrijven, chicanes, uitzettingen, regie in de mijnen en bij de spoorwegen, leidden tot verwildering der handelsmoraal, verscherping van nationale en politieke tegenstellingen en tot waarde-daling der bedrijven.

Als redster uit de twee catastrophen van het Verdrag van Versailles en de Ruhrbezetting treedt de Londensche overeenkomst met de daaruit voortvloeiende wetten op. Zij heeft het einde van de bezetting van het Duitsche gebied, voor zoover niet in het Verdrag van Versailles bepaald, naderbij gebracht en Duitschland een internationale leening en, in aansluiting daaraan, particulier internationaal crediet verzekerd, terwijl zij voorts tot kalmeering op velerlei gebied heeft bijgedragen. Doch zij heeft niet vermocht de door Duitschland te verrichten betalingen tot een draaglijken omvang te reduceeren: want nog nooit is vertoond en het is ook geenszins denkbaar, dat jaar op jaar uit een volkshuishouding een bedrag kan worden afgezonderd, dat met 10 pCt. van het totale inkomen overeenkomt: 2500 millioen Mark! Zelfs de Fransche schadeloosstelling, die weliswaar vijftig jaar geleden, doch aan den anderen kant door een minder verzwakt economisch organisme tot een bedrag van 4 milliard goudmark is opgebracht, had hiervoor drie jaar noodig en kon slechts door middel van internationaal crediet vlottend gemaakt worden, doch niet langs den weg van het uitvoeroverschot. Bij bovengenoemden belastingdruk van 125 Mark per hoofd per jaar, zullen bij betaling van 2500 millioen nog 40 Mark komen. Op zichzelf zal deze belasting reeds ondraaglijk zijn, doch het ergste is, dat zij niet in het land blijft, doch gelijk steeds met oorlogsschadeloosstellingen, naar het buitenland verhuist.

Het Plan-Dawes heeft bovendien de Duitsche oppermacht in zake de spoorwegtarieven verder verzwakt en hierdoor en door andere bepalingen, in het bijzonder ook door den ongelukkigen loop der Londensche onderhandelingen, tot een verdere verscherping der partijtegenstellingen in Duitschland gevoerd. Deze politieke versplintering is het laatste moment, dat ik als belangrijk voor den handelspolitieken toestand van Duitschland wil schetsen.

Wij tellen in Duitschland op het oogenblik, behalve

een aantal kleine en zeer kleine, zes partijen van beteekenis. Van deze hebben de Duitsch-volkschen en de Communisten steeds tot de oppositie behoord, hetgeen zij ook steeds zullen blijven doen. De Duitsch-nationalen en Sociaal-democraten zijn onvereinigbare antipoden, Volkspartij en Centrum gaan weliswaar samen, doch hebben zeer tegenstrijdige belangen. Indien niet alle teekenen bedriegen zal de Democratische Partij, die tot dusverre in ieder geval steeds tot handelen en het sluiten van compromissen bereid is geweest, na de verkiezingen tot de kleine of kleinste behooren. Het is vrijwel uitgesloten, met de zes groote partijen een gesloten meerderheid van langen duur en voor het voeren van breede politiek te vormen. Zelfs ligt het in den aard der zaak, dat bij de zes partijen de oppositie bijna steeds machtiger is dan de Regeering. Zoo bestaat in den regel voor het aannemen van wetten steeds slechts een toevallige meerderheid, wanneer het gaat om maatregelen van beteekenis. Na het tot stand komen dezer maatregelen maken dan de partijen voor nieuwe constellaties plaats, niet zonder vaak hun aanhang onder het volk op het spel gezet te hebben. Kort op elkander volgende verkiezingen karakteriseeren deze geaardheid van de democratische Republiek.

Dit zijn de grondslagen voor de Deutsche handels-politiek en voor het afsluiten van handelsverdragen, welke vanaf 10 Januari 1925 voor het buitenland en voor Duitschland noodig worden. Vanaf dit tijdstip krijgt Duitschland, gelijk gezegd, een deel van zijn handelspolitieke autonomie terug. Met de Vereenigde Staten van Noord-Amerika is reeds een handelsverdrag gesloten (doch nog niet geratificeerd), dat wederzijdsche meestbegunstiging, zij het zonder het vastleggen van bepaalde tarieven, inhoudt. Ook met Spanje is een verdrag gesloten, dat reeds als voorloopige overeenkomst van kracht is. Geratificeerd is het nog niet en de bekrachtiging zal waarschijnlijk nog tot zeer scherp strijd aanleiding geven, want Duitschland verleent Spanje meestbegunstiging ook voor contingenten van artikelen, waarvoor invoerverboden bestaan — een novum! — zonder zelf ook maar meestbegunstiging te ontvangen. Verder bevat het Spaansche handelsverdrag tariefverlagingen op wijnen, waartegen in Duitschland een zeer sterke oppositie bestaat. Men vreest minder de Spaansche concurrentie dan de Fransche, aangezien men aanneemt, dat de Franschen in het met hen af te sluiten handelsverdrag niet slechter kunnen worden behandeld dan de Spanjaarden. Voor een reeks andere kleine landen gelden eveneens overeenkomsten op den voet van wederzijdsche meestbegunstiging. Zij zijn van korten duur, terwijl er geen tarieven in worden vastgelegd. Met de groote mogendheden zijn op het oogmerk onderhandelingen gaande. Een van de belangrijkste Deutsche eischen pleegt die der meestbegunstiging te zijn. Reeds op dezen grond had het verdrag met Spanje nooit moeten worden afgesloten. Dat men in Duitschland aanvoert, tot het afsluiten van dit verdrag, wegens de 80 pCt. tariefopcenten van Deutsche goederen geheven, wel gedwongen te zijn geweest, is toch eigenlijk onlogisch, want men had het rustig op een tariefloorlog kunnen laten aankomen, die den Spaanschen afzet van zuidvruchten buitengewoon zou hebben geschaad. Eveneens zal men zich hopelijk door de Engelsche en Fransche reparatieheffing van 26 pCt. niet al te zeer laten intimideeren, vooral omdat zij met de voorwaarden van het Dawes-Rapport maar moeilijk te rijmen valt.

Men moet zich aan Deutschen kant steeds bewust blijven, dat Duitschland een groot en gewichtig afzetgebied voor vele staten is en een tariefloorlog ongetwijfeld in het bijzonder de nabuurstaten zwaar zal treffen. Ook tegenover de geallieerden en geassocieerden is hij na 10 Januari 1925 weder mogelijk.

Ter voorbereiding van tariefloorlogen en onderhandelingen over handelsverdragen heeft men in

Duitschland intusschen een tarief opgesteld, waarvan slechts valt te hopen, dat zijn protectionistische rechten uitsluitend voor strijddoeleinden zullen dienen en spoedig weder door onderhandelingen zullen worden verlaagd. Want Duitschland kan in zijn huidige omstandigheden en bij zijn huidige verarming zich geen hooge invoerrechten meer veroorloven en wel in het allerminst op granen. In dezen zin moet de resolutie worden opgevat, die de op het congres van den „Verein für Socialpolitik" samengekomen geleerden in September te Stuttgart hebben opgesteld:

„De nieuwe economische structuur van Duitschland, de uitwerkingen van de overeenkomsten van Londen en wezenlijke veranderingen in de groepeeringskrachten op de wereldmarkt, hebben Duitschland voor een fundamenteel nieuwe, handelspolitieke situatie gesteld. De ondergeteekenden, vertegenwoordigers der economische en sociale wetenschap, onder hen een aantal geleerden, die de grondgedachten der Deutsche handelspolitiek van vóór den oorlog hebben verdedigd, wijzen er in het bijzonder met allen nadruk op, dat Duitschland in de huidige omstandigheden is gedwongen, in het bijzonder ook ten einde zijn landbouw en industrie te rationaliseeren, de voordeelen van den goederenruil tusschen alle landen der wereldhuishouding tot de zijne te maken. Zij kunnen derhalve bescherming van de industrie en van den landbouw slechts in zooverre billijken, als deze een onontbeerlijk en succes belovend middel voor een meer vrijen loop van het internationale verkeer beteekent. Een kunstmatig hooger maken van de kosten van het levensonderhoud door economisch-politieke maatregelen is in het Duitschland van heden bijzonder bedenkelijk. In de moeilijke omstandigheden, waarin de Deutsche landbouw verkeert, moet met geschikte middelen verbetering worden gebracht; door voortzetting zonder meer van de bescherming van vóór den oorlog zouden zij niet in afdoende mate verbeterd, doch eerder verergerd worden.”

Doch ondanks alle geschilderde moeilijkheden, waarvan men ongetwijfeld zou kunnen aannemen, dat zij een bevolking volledig zouden doen bezwijken, is een korte pauze voldoende, om den Deutschen arbeider en werkgever weder te doen opleven. Zoo werd behalve in September in de laatste maanden het saldo der handelsbalans steeds beter en zoo zullen wij hopelijk uit onzen handel niet slechts de middelen tot dekking van den invoer kunnen vinden, doch ook de middelen voor de affossing van verleende credieten beschikbaar kunnen stellen en niet weder, gelijk in den inflatietijd, kapitaal behoeven te exporteeren.

Toen vóór den oorlog de eerste Zeppelin zijn luchtreis aanving en het Deutsche volk hem toejuichte, vreesden meer verziende geesten, dat de nieuwe uitvinding van den ouden Generaal niet aan vredesdoeleinden zou worden dienstbaar gemaakt, ja schrijver dezes herinnert zich een college van zijn veeerden leermeester, von Schultze-Gavernitz, waarin deze de Zeppelins oorlogen aankondigende stormvogels noemde. Thans echter, nu het ondanks het Verdrag van Versailles, gelukt is een Zeppelin over de wereldzee te zenden en hem wederom een algemeen gebel tegenschalde, was dit onverdeelde, want wij weten, dat hij thans symbolisch is voor de vreedzame en snelle ontwikkeling van het Deutsche volk na zwaren binnen- en buitenlandschen strijd.

TH. PLAUT.

AANTEKENING.

Staatstoezicht in Duitschland op de opneming van buitenlandsche credieten en leeningen door Landen, Gemeenten en vereenigingen van Gemeenten. — In verband met de uitlatingen van Dr. Schacht ten aanzien van het opnemen van credieten in het buitenland door openbare lichamen, op p. 980/981 van het vorig nummer weergegeven, volgt hieronder de tekst van een desbetreffende 1 November 11. door President Ebert, in afwachting van de opstelling van bindende richtlijnen, uitgevaardigde verordening.

„Op grond van artikel 48, 2e lid, der Grondwet van het Deutsche Rijk verorden ik:

§ 1. Landen, gemeenten en vereenigingen van gemeenten hebben voor het rechtsgeldig opnemen van credieten in het buitenland en de rechtsgeldige uitgifte van leeningen in het buitenland de toestemming van den Rijksminister van financiën noodig.

Hetzelfde geldt, wanneer landen, gemeenten of vereenigingen van gemeenten zich borg stellen of zekerheden stellen, voor de rechtsgeldigheid van den borgtocht of de zekerheidsstelling.

§ 2. De Rijksminister van Financiën kan slechts toestemming weigeren, wanneer de Reichsrat in de afwijzing toestemt.

§ 3. De Rijksminister van Financiën kan met toestemming van den Reichsrat uitvoeringsbepalingen met betrekking tot deze verordening uitvaardigen.

§ 4. Deze verordening treedt op den dag harer afkondiging in werking en op 31 Januari 1925 buiten werking.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN. GELDKOERSEN.

Data	Amsterdam		Londen Part. disconto (3 mnd.)	Berlijn Part. disconto	Parijs Part. disc.	N. York Call-money
	Part. disconto	Prolongatie				
8 Nov. '24	4%	4	3 1/8 - 3/4	—	—	2 1/2 - 2 3/4
3-8 N. '24	4% - 4 1/2	4 - 4 1/2	3 1/8 - 3/4	—	—	2 1/2 - 3 3/4
27 O. - 1 N. '24	4% - 7/8	4 1/2 - 3/4	3 1/8 - 1/8	—	—	2 - 3 3/4
20-25 O. '24	4% - 5 1/4	4 1/2 - 5	3 3/4 - 1/8	—	—	2 - 2 1/2
5-10 N. '23	3 1/8 - 1/4	3 - 1/2	3 1/8 - 5/16	—	—	5 - 1/2
6-11 N. '22	3 15/16 - 7/8	3 1/2 - 4	2 1/2 - 5/8	—	—	5 - 6 1/4
20-24 Jli '14	3 1/8 - 5/16	2 1/2 - 3 1/4	2 1/2 - 3/4	2 1/8 - 1/2	2%	1 1/2 - 2 1/2

1) Noteering van 7 November.

WISSELKOERSEN.

De zeer vaste stemming voor Ponden in Amerika veroorzaakte ook hier een sterk oploopen van den Pondkoers, gepaard gaande met een verdere daling van den Dollar. Londen opende op ca. 11.46 en werd aan het einde der week voor 11.50 verhandeld, terwijl heden tot 11.54 werd afgesloten. Daarentegen liepen Dollars regelmatig terug en bereikten heden weder de 2.50. Marken, Zwitsersche Francs en Stockholm liepen vrijwel evenredig terug. Parijs en België waren meestal flauw. In den regel werd echter van Parijs uit gesteund. Na een maandenlangen stand op ca. 11 á 11.10 werd Italië vrij plotseling in het laatst der week belangrijk lager afgedaan; heden ca. 10.70. Indië Zaterdag plotseling vaster 97 1/8 - 97 3/8.

8 November 1924.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Berlijn *)	Weenen *)	Parijs *)	Brussel **)	New York **)
3 Nov. 1924	11.46 1/2	0.60 1/2	0.0035 1/2	13.25	12.15 1/2	2.52 1/4
4 " 1924	11.46 3/8	0.60 1/2	0.0035 1/2	13.26	12.16	2.52 3/10
5 " 1924	11.46 3/8	0.60	0.0035 1/2	13.20	12.12	2.51 9/10
6 " 1924	11.47 3/8	0.59 7/8	0.0035 1/2	13.13 1/2	12.06	2.51 7/10
7 " 1924	11.48	0.59 5/8	0.0035 1/2	13.20	12.10 1/2	2.51 5/8
8 " 1924	11.49 5/8	0.59 6/8	0.0035 1/2	13.12 1/2	—	—
Laagste d. w. 1	11.45 1/2	0.59 1/2	0.0035 1/2	13.07	12.01	2.50 3/8
Hoogste " " 1	11.50 1/2	0.60 1/2	0.0036	13.30	12.20	2.52 3/4
1 Nov. 1924	11.47 1/2	0.60 3/8	0.0035 1/2	13.35	12.18 1/2	2.53 1/2 3/4
25 Oct. 1924	11.43 1/2	0.60 3/8	0.0036	13.27 1/2	12.20 1/2	2.54 1/2 3/4
Muntpariteit	12.10	59.26 3/8	50.41	48.—	48.—	2.48

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.
 1) Particuliere opgave. 2) Gulden per biljoen Mark.
 3) Gulden per 100 Mark. 4) Noteering van 31 October.
 5) Noteering van 24 October.

Data	Stock-holm *)	Kopen-hagen *)	Chris-tiania *)	Zwit-serland *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch.
3 Nov. 1924	67.25	43.75	36.25	48.65	34.—	96% - 97
4 " 1924	67.35	43.85	36.35	48.67 1/2	34.05	96% - 97
5 " 1924	67.17 1/2	43.65	36.30	48.55	34.—	96% - 97
6 " 1924	67.15	43.85	36.35	48.40	33.90	96% - 97
7 " 1924	67.40	44.—	36.40	48.42 1/2	33.90	96% - 97 1/2
8 " 1924	67.35	44.—	36.60	48.35	33.90	97 1/8 - 9/8
L'ste d. w. 1)	67.10	43.65	36.10	48.30	33.80	96%
H'ste " " 1)	67.40	44.10	36.60	48.75	34.20	97%
1 Nov. 1924	67.50	44.—	36.35	48.80	34.15	96% - 97
25 Oct. 1924	67.80	43.80	36.30	48.95	34.17 1/2	96% - 97
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Cable Parijs (in cts. p. fr.)	Cable Berlijn (in cts per biljoen Mark)	Cable Amsterdam (in cts. p. gld.)
8 Nov. 1924	4,6000	5,24	23,80	39,97
Laagste d. week	4,5400	5,22	23,80	39,57
Hoogste " "	4,6000	5,24	23 7/8	39,97
1 Nov. 1924	4,5500	5,27	23 7/8	39,69
25 Oct. 1924	4,4900	5,20	23 7/8	39,23
Muntpariteit..	4,8667	19,30	23,81 1/2 1)	40 5/16

1) In ct. per Mark.

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	25 Oct. 1924	1 Nov. 1924	3/8 Nov. '24 Laagste	8 Nov. 1924 Hoogste
		Alexandrië .. Piaast. p. £	97 15/32	97 15/32	97 3/8
*Bangkok... Sh. p. tical	1/10	1/10	1/10	1/10	1/10
B. Aires 1) .. d. p. \$	44 7/16	44 8/16	43 3/4	44 5/8	44 7/16
Calcutta ... Sh. p. rup.	1/6 1/32	1/6 1/32	1/5 7/8	1/6 1/16	1/5 9/16
Constantin. . Piaast. p. £	837 1/2	837 1/2	825	845	830
Hongkong .. Sh. p. \$	2 5 3/16	2 5 1/32	2 4 3/8	2 5 1/10	2 4 10/16
Lissabon 1) .. d. per Mil.	2 1/8	2 1/8	2 1/16	2 1/16	2 1/4
Madrid Peset. p. £	33.46 1/2	33.63 1/2	33.62	33.96	33.92
Mexico d. per \$	26	26	25	27	26
Milaan Lires p. £	103.80	103.95	103.85	106.95	106.57 1/2
Montevideo 1) d. per \$	47 5/8	48 3/8	47 3/4	49	48 3/4
Montreal ... \$ per £	4.49	4.53 5/8	4.53 3/8	4.59 3/8	4.58 1/8
Praag Kr. p. £	150 3/4	151 7/8	152	154	153 1/2
R.d.Janeiro 1) d. per Mil.	6	5 31/32	5 3/4	6 1/32	5 31/32
Shanghai ... Sh. p. tael	3 5 3/8	3 4 19/16	3 3 3/4	3 5	3 4 1/8
Singapore... id. p. \$	2 4 1/8	2 4 1/8	2 4 1/16	2 4 3/16	2 4 1/8
Valparaiso 2) . peso p. £	39.30	39.90	39.70	40.40	39.90
Yokohama .. Sh. p. yen	1 8 3/8	1 8 31/32	1 8 1/8	1 8 7/16	1 8 3/16

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

NOTEERING VAN ZILVER.

	te Londen	N. York	10 Nov. 1923	te Londen	N. York
8 Nov. 1924	35 15/16	69 1/2	32 9/16	63 3/8	63 3/8
1 " 1924	34%	70	32 3/4	64 1/8	64 1/8
25 Oct. 1924	35 1/16	70	20 Juli 1914	24 5/16	54 1/8

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 10 November 1924.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 78.964.534,15 B.-bk. " 29.709.060,16 Ag.sch. " 46.056.487,37	f. 154.730.081,68
Papier o. h. Buitenl. in disconto	—	—
Idem eigen portef. Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	f 51.612.076,— " " 51.612.076,—	—
Beleeningen op onderp.	H.-bk. f 83.134.787,11 incl. vrsch. B.-bk. " 15.421.425,04 Ag.sch. " 81.502.033,99	f 180.058.246,14
Op Effecten. Op Goederen en Spec.	f 172.645.786,97 " 7.412.459,17	" 180.058.246,14
Voorschotten a. h. Rijk	—	5.909.745,17
Munt en Muntmateriaal	Munt, Goud f 56.241.240,— Muntmat., Goud " 425.264.421,36	f 481.505.661,36
Munt, Zilver, enz.	" 11.620.840,52	" 11.620.840,52
Muntmat., Zilver	—	—
Effecten	Bel. v. h. Res. fonds. f 5.654.261,91 id. van 1/4 v. h. kapit. " 3.999.901,18	" 9.654.163,09
Geb. en Meub. der Bank	—	5.212.500,—
Diverse rekeningen	—	140.675.740,32
		f 1.040.979.054,28
Passiva.		
Kapitaal	—	f 20.000.000,—
Reservefonds	—	5.655.237,53
Bijzondere reserve	—	8.235.000,—
Bankbiljetten in omloop	—	972.360.170,—
Bankassigatiën in omloop	—	1.274.390,89
Rek.-Cour. saldo's: Het Rijk	f —	"
Anderen	" 21.291.170,62	" 21.291.170,62
Diverse rekeningen	—	12.163.085,24
		f 1.040.979.054,28
Beschikbaar metaalsaldo	f 293.638.664,95	
Op de basis van 3/4 metaaldekking	" 94.653.522,65	
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan wartoe de Bank gerechtigd is.	" 1.468.193.324,75	

NED. BANK 10 Nov. 1924. Voornaamste posten in 000.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
10 Nov. '24	481.506	11.621	972.360	22.566	293.639	49
3 " '24	481.506	10.540	997.499	25.094	287.024	48
27 Oct. '24	489.345	10.855	956.666	24.319	303.485	51
20 " '24	497.678	10.570	961.329	23.919	310.665	51
13 " '24	510.128	10.343	970.696	19.287	321.933	52
6 " '24	512.670	10.453	981.243	21.699	321.979	52
29 Sept. '24	529.090	11.290	971.711	23.706	340.712	54
12 Nov. '23	581.778	7.004	1.025.927	35.556	375.822	54
13 Nov. '22	581.789	8.908	992.741	35.071	384.440	57
25 Juli '14	162.114	8.228	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks	Belee-ningen	Papier op het buiten-land	Diverse reke-ningen ²⁾
10 Nov. 1924	154.730	18.000	180.058	51.612	140.676
3 " 1924	158.390	23.000	197.229	52.799	146.101
27 Oct. 1924	138.083	3.000	164.588	53.743	144.992
20 " 1924	150.381	12.000	159.551	45.257	140.941
13 " 1924	153.707	15.000	163.700	36.088	132.735
6 " 1924	156.417	15.000	172.523	38.385	127.696
29 Sept. 1924	135.868	—	194.041	40.297	98.815
12 Nov. 1923	176.637	40.000	144.049	62.449	104.475
13 Nov. 1922	227.958	75.000	114.552	73.498	31.730
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

¹⁾ Op de basis van $\frac{2}{5}$ metaaldekking. ²⁾ Sluitpost activa.

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Vorderingen	3 November 1924	10 November 1924
Saldo bij Nederl. Bank..	—	—
Saldo bij betaalmeesters..	f 6.711.886,52	f 7.701.171,85
Voorschot op ult. Sept. 1924 aan de gemeenten op voor haar door Rijk te heffen gem. ink.bel. en opcenten op Rijksink.bel.	„ 83.066.457,24	„ 83.066.457,24
Voorsch. aan de koloniën	„ 41.584.643,35	„ 43.324.984,54
Voorsch. a. h. buitenland	„ 212.532.480,41	„ 211.020.598,22
Uitbetal. aan rek.houders v. d. postch.- en girod. Daggeldleeningen tegen onderp. v. schatk.papier	„ 124.361.219,65	„ 124.361.219,65

Verplichtingen.	3 November 1924	10 November 1924
Voorsch. door de Ned. Bank Schatkistbilj. in omloop ¹⁾	f 8.376.068,27	f 6.041.254,67
Schatkistprom. in omloop	„ 205.449.000,—	„ 204.486.000,—
Waarv. direct bij Ned. Bk.	„ 147.470.000,—	„ 136.290.000,—
Zilverbons (met inbegrip v. de bedragen bij de betaalmeesters in kas).....	„ 23.000.000,—	„ 18.000.000,—
Door den Postch.- en Girodienst in 's Rijks Schatkist gestort deel v. h. tegoed van den dienst.	„ 25.894.634,—	„ 25.328.633,50
¹⁾ Waarvan f 37.056.000 vervallen op of na 1 April 1927.	„ 106.558.196,53	„ 106.558.196,53

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

De Minister van Koloniën maakt bekend:

	1 November 1924	8 November 1924
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-I.	f 30.857.000,—	f 31.375.000,—
Ind. Schatk.prom. in oml.	„ 96.625.000,—	„ 96.625.000,—
Voorsch. Jav. Bk. aan N.-I.	„ —	„ —
Muntbiljetten in omloop	„ 42.200.000,—	„ 41.700.000,—
Ten voordeele v. N.-I. geboekt beleggingsgeld v. h. N.-I. muntfonds....	„ 5.917.000,—	„ 6.056.000,—
Totaal	f 175.599.000,—	f 175.756.000,—
Tegoed van N.-I. bij De Javasche Bank.	„ 16.400.000,—	„ 20.300.000,—

SURINAAMSCH E BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discónt.	Div. reke-ningen ¹⁾
27 Sept. 1924..	1.147	1.522	764	1.034	275
20 " 1924..	1.146	1.458	915	1.026	309
13 " 1924..	1.146	1.503	898	1.045	515
6 " 1924..	1.146	1.624	860	1.046	424
30 Aug. 1924..	1.159	1.649	755	1.053	427
29 Sept. 1923..	1.184	1.784	966	1.162	725
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der. activa.

JAVASCHE BANK

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
8 Nov. 1924	210.750	—	281.000	110.500	132.450
1 " 1924	209.000	—	276.000	117.500	130.300
25 Oct. 1924	206.750	—	276.000	114.000	128.750
4 Oct. 1924	155.825	59.648	269.759	121.480	137.785
27 Spt. 1924	149.940	61.305	264.642	116.746	135.521
20 " 1924	157.846	62.018	265.580	114.313	144.479
13 " 1924	156.982	62.440	267.694	109.333	144.581
10 Nov. 1923	160.677	61.480	265.202	131.743	143.507
11 Nov. 1922	155.477	55.803	269.962	123.004	133.382
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Belee-ningen	Voor-schotten a/h. Gouvernem.	Diverse reke-ningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
8 Nov. 1924	170.370	—	—	20.300 ³⁾	***	54
1 " 1924	172.670	—	—	16.400 ³⁾	***	53
25 Oct. 1924	172.410	—	—	10.600 ³⁾	***	53
4 Nov. 1924	35.834	18.078	97.200	10.113 ³⁾	32.694	55
27 Spt. 1924	37.566	18.634	89.994	9.098	32.011	55
20 " 1924	37.923	22.508	80.032	14.590	29.258	58
13 " 1924	37.023	22.773	78.507	1.601	28.008	58
10 Nov. 1923	37.865	24.171	92.107	6.584 ³⁾	44.254	56
11 Nov. 1922	36.660	23.734	114.632	24.081 ³⁾	32.226	54
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	6.446	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis $\frac{2}{5}$ metaaldekking. ³⁾ Creditsaldo.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
5 Nov. 1924	128.495	123.847	287.412	27.000	243.080
29 Oct. 1924	128.485	123.592	285.025	27.000	240.582
22 " 1924	128.488	122.906	285.218	27.000	240.869
14 " 1924	128.484	123.450	287.090	27.000	242.860
8 " 1924	128.481	124.484	288.601	27.000	244.322
1 " 1924	128.426	122.289	287.499	27.000	243.578
7 Nov. 1923	127.675	124.862	282.343	27.000	237.645
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
5 Nov. '24	40.458	78.592	16.406	109.352	24.397	19,39
29 Oct. '24	41.788	76.204	13.989	110.982	24.642	19,72
22 " '24	42.468	77.116	14.758	112.497	25.332	19,90
14 " '24	42.233	78.571	12.056	115.878	24.784	19,37
8 " '24	44.733	73.912	10.867	113.882	23.747	19,03
1 " '24	39.733	80.741	17.384	110.696	25.887	20,21
7 Nov. '23	42.889	71.650	18.350	101.051	22.563	18,90
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{1}{2}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het buitenland	Zilver	Te goed in het buitenland	Buit. gew. voorsch. a/d. Staat
6 Nov. '24	5.544.543	1.864.321	303.483	571.832	23.100.000
30 Oct. '24	5.544.430	1.864.321	302.886	571.496	22.700.000
23 " '24	5.544.371	1.864.321	302.388	571.604	22.700.000
16 " '24	5.544.289	1.864.321	302.097	570.912	22.800.000
18 " '24	5.544.234	1.864.321	301.716	572.773	22.900.000
8 Nov. '23	5.539.332	1.864.321	295.679	576.149	23.100.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitge-stelde Wissels	Belee-ningen	Circulatie	Rekg. Courant	
					Parti-culieren	Staat
5.831.517	8.951	2.726.022	40.705.280	1.921.835	16.728	
5.450.897	8.964	2.690.527	40.528.503	1.952.843	15.088	
4.972.553	8.964	2.753.167	40.459.510	1.737.349	18.838	
4.871.754	8.988	2.784.050	40.569.979	1.772.954	12.666	
4.996.962	8.994	2.842.987	40.648.504	1.876.550	15.476	
3.320.533	17.541	2.343.145	38.041.473	1.988.726	23.331	
1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590	

DUITSCHER RIJKBANK.Voornaamste posten in miljoenen Goudmark
/miljoenen Rentenmark/triljoenen Papiermark.

Data	Metaal	Daarv. Goud	Waarv. b. buitl. circ.bkn ¹⁾	Wissels		
				Totaal	Handelswissels ²⁾	Schatkistpapier
7 Oct. '24	615	595	153	2.176	2.176	—
30 Sept. '24	600	578	136	2.170	2.170	—
22 " '24	588	560	119	1.963	1.963	—
15 " '24	572	544	102	1.925	1.925	—

Data als boven.	Beleeningen ³⁾	Rentenbank-scheine in kas	Diverse activa	Circulatie	Rekg. Courant		Opgenomen bij de Rentenbank
					Partic. ⁴⁾	Rijken Staat ⁵⁾	
	15	246	864	1.519	371	322	800
	54	222	842	1.521	363	308	800
	22	397	864	1.252	434	461	800
	22	338	888	1.306	310	439	800

1) Onbelast. 2) Waarv. in Rentenmark: 30 Aug. 1.052; 6 Sept. 1.081; 15 Sept. 1.083; 22 Sept. 1.110; 30 Sept. 1.234; 7 Oct. 1.279.
3) Idem zelfde data: 45; 33; 13; 12; 40; 9.
4) Idem: 145; 161; 153; 199; 192; 187. 5) Idem: 108; 126; 217; 239; 117; 171.

Volgens de nieuwe Bankwet.
(in miljoenen Reichsmark).

Data	Goud	Daarvan bij buitl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
31 Oct. 1924	694,2	240,0	231,4	2.339,7	33,4
23 " 1924	630,5	177,7	210,2	2.173,7	16,8
15 " 1924	613,6	172,1	204,5	2.153,9	15,9
23 Juli 1914	1,356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa	Circulatie	Rekening-Courant	Opgenomen bij de Rentenbank
31 Oct. 1924	77,7	951,8	1.780,9	708,7	800
23 " 1924	77,5	947,4	1.313,1	936,4	800
15 " 1924	77,5	929,9	1.396,7	828,5	800
23 Juli 1914	330,8 ²⁾	200,4	1.890,9	944,-	—

1) Onbelast. 2) W.o. schatkistpapier.

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. van te buiten. sald ¹⁾	Beleenen van te buiten. h. buitl.	Beleenen van provinc. d. provinc.	Binn. wissels en beleenen.	Voor-schot aan den Staat	Circulatie
5 Nov. '24	356.416	84.653	480.000	1796.436	5.250.000	7.658.404
29 Oct. '24	356.077	84.653	480.000	1731.293	5.250.000	7.629.580
23 " '24	355.616	84.653	480.000	1692.878	5.250.000	7.573.447
16 " '24	357.592	84.653	480.000	1654.289	5.250.000	7.617.350
9 " '24	356.134	84.653	480.000	1641.814	5.250.000	7.623.602
2 " '24	355.307	84.653	480.000	1711.309	5.250.000	7.627.895
25 Sept. '24	354.575	84.653	480.000	1707.404	5.250.000	7.526.085
8 Nov. '23	348.355	84.653	480.000	1328.447	5.300.000	7.192.818

**VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.
FEDERAL RESERVE BANKS.**

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F. R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitenl.		
22 Oct. '24	3.044.218	2.036.105	—	87.403	1.751.701
15 " '24	3.037.377	2.014.714	—	83.307	1.767.264
8 " '24	3.045.946	2.024.498	—	85.694	1.757.452
1 " '24	3.045.239	2.062.076	—	85.786	1.744.974
24 Sept. '24	3.069.163	2.066.092	—	86.852	1.729.859
17 " '24	3.081.493	2.075.270	—	83.919	1.734.666
24 Oct. '23	3.136.412	2.142.532	—	72.710	2.255.354

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ¹⁾	Algem. Dek-kings-perc. ²⁾
22 Oct. '24	392.899	2.202.048	111.911	77,0	79,2
15 " '24	460.339	2.279.227	112.011	75,0	77,1
8 " '24	441.780	2.255.551	111.981	75,9	78,0
1 " '24	405.017	2.214.002	111.964	76,9	79,1
24 Sept. '24	351.764	2.195.882	111.976	78,2	80,4
17 " '24	357.179	2.297.177	112.032	76,4	78,5
24 Oct. '23	1.015.985	1.923.538	109.709	75,1	76,8

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

**PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET
FED. RES. STELSEL.**

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
15 Oct. '24	744	18.232.690	1.659.489	17.986.221	4.731.872
8 " '24	744	18.150.628	1.671.840	17.732.887	4.695.523
1 " '24	745	18.193.551	1.620.172	17.777.553	4.674.883
24 Sept. '24	747	18.007.555	1.612.066	17.527.089	4.664.210
17 " '24	747	17.871.600	1.750.240	17.643.741	4.622.281
17 Oct. '23	770	16.472.991	1.409.948	15.341.041	4.023.620

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 10 November 1924.

De presidentsverkiezing in de Verenigde Staten heeft aan de beurs van New York groote opleving teweeg gebracht. Op één dag van de achter ons liggende berichtsperiode bedroeg de omzet zelfs ver boven de twee miljoen aandelen, waarmede op zichzelf al het gevoel van verruiming geteekend is, dat onmiddellijk na het bekend worden van de verkiezing van Coolidge is ontstaan.

Het zijn echter niet in de eerste plaats de denkbeelden van Coolidge geweest, welke stimulerend op de beurs hebben gewerkt. Wel mag men aannemen, dat de fondsenmarkt, ook in de Unie, in groote meerderheid conservatief denkt en dat dus ook uit dien hoofde eenige kooplust is ontstaan, doch aan den anderen kant bestaat er nog voldoende verdeeldheid ten aanzien van verschillende voorname programapunten der regeering. Met name geldt dit de politiek van beschermende rechten, waartegen de oppositie steeds groeiende is.

Te London zijn de orders op de effectenkantoren zoo omvangrijk geworden, dat gedurende enkele dagen achtereen onafgebroken moest worden gewerkt. In de eerste plaats waren het industriele aandelen, welke de aandacht hebben getrokken. De staatsfondsenmarkt daarentegen heeft een iets kalmer houding vertoond, overigens een gewoon verschijnsel, zoodra de aandelenafdeelingen meer belangstelling tot zich beginnen te trekken. Een uitzondering hebben de obligaties der Duitsche herstellening gevormd, welke zelfs tijdelijk met een agio van 6 pCt werden verhandeld. Tot de zeer vaste houding heeft overigens ook de opgewekte houding van den sterlingkoers bijgedragen. Wellicht is verder de handel ter beurze van London ook eenigermate toegenomen in verband met de goedkeuring door het beursbestuur van het voorschrift, dat slechts één keer provisie berekend behoort te worden voor koop en verkoop van hetzelfde fonds, niet slechts voor de loopende, doch ook voor de daarop volgende „account“.

Te Parijs heeft daarentegen eerder een gedrukte tendens de overhand behouden. De stijging van de goederenprijzen heeft hier sombere perspectieven geopend. Het is vooral de broodprijz, welke als graadmeter voor „la vie chère“ geldt en deze is gedurende de afgelopen week tot Fr. 1.40 per kilogram verhoogd. De regeering tracht thans maatregelen te nemen door voorschriften te bepalen om een onwettige prijsopdriving tegen te gaan. Het is niet onwaarschijnlijk, dat hierdoor inderdaad enkele excessen tegengegaan kunnen worden, doch ter beurze ziet men slechts al te goed in, dat de oorzaak dieper moet worden gevonden. Het labiele evenwicht van den Franschen wisselkoers in den laatsten tijd heeft de vrees doen ontstaan, dat slechts al te gemakkelijk een dalende richting kan worden ingeslagen en indien dit het geval mocht zijn, is er geen wetsartikel, dat de stijging der prijzen kan tegenhouden. Veel zal in dit verband afhangen van het succes der thans aangeboden nieuwe binnenlandsche leening.

Te Berlijn heeft voornamelijk de afdeling van binnenlandsche obligaties opnieuw de aandacht getrokken. Een verklaring van de regeering heeft in het licht gesteld, dat de kans op valorisatie, in den een of anderen, nog niet nauwkeurig vastgestelden vorm, niet als buitengesloten moet worden geacht. Wel is hier onmiddellijk bijgevoegd, dat obligaties, met speculatieve oogmerken aangekocht, niet van eventueel gunstige bepalingen zullen profiteren, doch naar de meening van de beurs heeft deze bepaling weinig zin, omdat niet of zeer moeilijk kan worden vastgesteld, of de bezitter van binnenlandsche obligaties louter speculatieve oogmerken bij den aankoop heeft laten medespreken. Nog moeilijker zal de handhaving van een dergelijk voor-

schrift zijn ten aanzien van de stukken, welke zich in het buitenland bevinden. Het is dan ook begrijpelijk, dat de fondsenmarkt alleen de mogelijkheid van valorisatie heeft gezien en deze in het koerspeil tot uitdrukking heeft gebracht, zonder zich veel bezig te houden met de beperkende omschrijving. Overigens moet nog worden afgewacht, hoe het verloop der verkiezingen voor den Rijksdag zal zijn en in welke mate de hieruit voortkomende regering zich door de uitingen van de tegenwoordige bewindslieden gebonden zal achten. Op de overige afdelingen was de belangstelling slechts matig. Nu de fatale termijn van 31 December meer en meer nadert, worden de goudbalansen der verschillende ondernemingen gepubliceerd en de meeste dezer goudbalansen brengen teleurstelling, zelfs ten aanzien van de toch meestentijds niet hoog gespannen verwachtingen. In beleggingskringen oordeelt men echter, dat de fondsenmarkt een crisis doormaakt, welke haar niet anders dan ten goede zal kunnen komen. Voornamelijk verwacht men voor de toekomst veel heil van de bepaling, dat nieuwe aanvragen voor de noteering ingediend moeten worden, indien de kapitaalreductie grooter is dan 50 op 1 en indien het maatschappelijk kapitaal, in goud gerekend, minder dan Mk. 500.000 (voor Berlijn, Frankfurt en Hamburg) of Mk. 250.000 (voor de overige beurzen) bedraagt. Men hoopt, dat vooral de de laatste bepaling er veel toe zal bijdragen, talrijke kleinere ondernemingen van de officieele noteeringen uit te sluiten, waardoor een veel gezonder toestand zou ontstaan.

Ten onzent is op de *beleggingsmarkt* de aandacht grotendeels op de nieuwe noteering voor Nederlandsche staatsfondsen gericht geweest. De uitspraak van de leden der Vereeniging voor den Effectenhandel heeft er toe geleid, dat een proefneming is toegepast. Alleen op den eersten dag echter heeft deze eenige sensatie gewekt. Spoedig was men aan de nieuwe wijze van noteering gewend geraakt, vooral, omdat in de practijk het vaststellen van den „hoofd-koers” niet veel van de vroegere „middenkoers”-methode afweek en de affaire voor de latere perioden uiterst gering — er werden in die perioden niet veel meer dan coupures van f 500 en f 100 verhandeld en dan bovendien nog vaak tegen den „hoofdkoers” — is gebleven. De stemming voor binnenlandsche beleggingswaarden is vast geweest, mede in verband met de iets ruimere houding op de geldmarkt. Van buitenlandsche staatsfondsen trok de Deutsche leening nogal belangstelling. Ook hier werd het fonds op een hooger peil verhandeld.

	3 Nov.	7 Nov.	10 Nov.	Rijzing of daling
6 % Nederland 1922	100 $\frac{1}{4}$	100 $\frac{7}{8}$	100 $\frac{11}{16}$	+ $\frac{11}{16}$
5 % „ 1918	89 $\frac{11}{16}$	90 $\frac{1}{4}$	91	+ $\frac{1}{16}$
4 $\frac{1}{2}$ % „ 1916	91 $\frac{1}{2}$	91 $\frac{11}{16}$	91 $\frac{5}{8}$	+ $\frac{1}{8}$
4 % „ 1916	82 $\frac{1}{4}$	82 $\frac{1}{8}$	82 $\frac{1}{16}$	- $\frac{1}{16}$
3 $\frac{1}{2}$ % „	75 $\frac{1}{2}$	76	76 $\frac{1}{2}$	+ $\frac{1}{2}$
3 % „	65 $\frac{17}{32}$	65 $\frac{5}{8}$	65 $\frac{11}{16}$	+ $\frac{5}{32}$
2 $\frac{1}{2}$ % Cert. N. W. S.	52 $\frac{1}{2}$	53 $\frac{1}{2}$	53 $\frac{1}{8}$	+ $\frac{3}{8}$
7 % Oost-Indië 1921	102 $\frac{1}{4}$	102 $\frac{11}{32}$	102 $\frac{5}{8}$	+ $\frac{3}{8}$
6 % „ 1919	98 $\frac{1}{8}$	98 $\frac{1}{8}$	98 $\frac{17}{32}$	+ $\frac{13}{32}$
5 % „ 1915	93 $\frac{3}{8}$	93 $\frac{1}{2}$	93 $\frac{1}{2}$	- $\frac{3}{8}$
5 % Rusland 1906	3 $\frac{1}{16}$	3 $\frac{1}{4}$	3 $\frac{5}{16}$	+ $\frac{1}{4}$
4 % Rusl. bij Hope & Co.	4 $\frac{1}{16}$	4 $\frac{1}{2}$	4 $\frac{9}{16}$	- $\frac{3}{8}$
8 % Japan 1899	59 $\frac{11}{16}$	59 $\frac{11}{16}$	59 $\frac{11}{16}$	—
4 % Brazilië 1895	50	49 $\frac{5}{8}$	—	- $\frac{5}{8}$
5 % San Paulo 1921	92 $\frac{3}{4}$	92 $\frac{3}{8}$	—	- $\frac{1}{8}$
6 % Amsterdam 1920	100 $\frac{1}{4}$	100 $\frac{1}{4}$	—	+ $\frac{1}{4}$
7 % Rotterdam 1920	102	102 $\frac{1}{4}$	102 $\frac{1}{4}$	+ $\frac{1}{4}$

De aandelenmarkt was stil en doorgaans ongeanimeerd. Een uitzondering hebben aandelen Koninklijke Petroleum gevormd. Verschillende geruchten deden hieromtrent de ronde — o.a. de mogelijkheid van uitkeering van een interimdividend ad. 5 pCt. in Januari a.s., verhooging der petroleumrijzen enz. — doch als voornaamste stimulansen moet hier de opgewekte houding te Londen worden genoemd. De overige *petroleum-soorten* waren alle min of meer in reactie en zeer kalm. Alleen voor aandelen Peudawa bestond groote belangstelling bij aanmerkelijke fluctuaties. Dit fonds verliet de markt op aanmerkelijk lager peil in verband met de mededeelingen van de Bataafsche — welke de geruchten van een gunstig boringsresultaat logenstrafte — doch het slot kwam toch iets boven het laagstbereikte niveau.

Ook *Tabaksaandeelen* waren opgewekt, ditmaal voornamelijk voor aandelen Deli-Maatschappij en Deli-Batavia Tabak, waardoor de voorsprong, door de Senembah behaald, weder iets verminderde.

Van *mijnaandeelen* waren Redjang Lebong gevraagd, hoewel de omzetten hier sterk zijn ingekrompen.

Op de overige afdelingen waren slechts sporadisch verbeteringen te aanschouwen. De *suikermarkt* als geheel

was ongeanimeerd. De berichten omtrent goede suiker-ogsten hebben de mogelijkheid van de vorming van suikervoorraden doen ontstaan. Vooral aandelen H.V.A. hadden sterk onder aanbod te lijden.

Rubberaandeelen waren eveneens aangeboden, ondanks de vaste houding voor het artikel. Alleen de aandelen van die maatschappijen, die tevens koffie verbouwen, konden zich in belangstelling verheugen. Ook de zuivere koffie-aandeelen waren gevraagd. *Thee-waarden* bleven verlaten, zonder nochtans reacties van betekenis aan te toonen.

De *industriële markt* bleef kalm, enkele prijsverbeteringen o.a. voor aandelen Philips Gloeilampenfabrieken. Aandeelen Wilton iets beter in verband met de voor gewone aandeelhouders gunstige kapitaalreorganisatie.

Op de afdeling voor *bank-aandeelen* waren aandelen Rotterdamsche Bankvereeniging opnieuw iets lager. Het sterkst werden hier echter aandelen Nederlandsche Handel-Maatschappij aangegrepen, in verband met geruchten omtrent groote afschrijvingen, welke nog te wachten zouden zijn. Eenige motiveering voor deze geruchten werd niet vernomen, tengevolge waarvan dan ook spoedig een aanzienlijk herstel intrad, waardoor het nadeelig verschil tot enkele procenten beperkt bleef. Aandeelen Uniebank voor Nederland en Koloniën konden zich goed op peil houden.

Van *diversen* trokken aandelen Nederlandsche Wol Mij. de aandacht door een vaste houding in verband met gunstige dividend-taxaties.

	3 Nov.	7 Nov.	10 Nov.	Rijzing of daling
Amsterdamsche Bank	126 $\frac{1}{4}$	128 $\frac{1}{4}$	127 $\frac{1}{2}$	+ $\frac{1}{4}$
Incasso Bank	98 $\frac{3}{4}$	98 $\frac{3}{4}$	—	- $\frac{1}{4}$
Koloniale Bank	179 $\frac{7}{8}$	174	173 $\frac{3}{4}$	- 6 $\frac{1}{8}$
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	123 $\frac{1}{2}$	118 $\frac{3}{4}$	121 $\frac{1}{4}$	- 1 $\frac{1}{4}$
Rotterd. Bankvereeniging ..	70	68 $\frac{3}{4}$	68 $\frac{3}{4}$	- 1 $\frac{1}{4}$
Van Berkel's Patent	80 $\frac{1}{2}$	82 $\frac{5}{8}$	79	- 1 $\frac{1}{4}$
Gouda Kaarsen	15 $\frac{3}{4}$	15 $\frac{1}{2}$	15 $\frac{1}{8}$	- $\frac{5}{8}$
Holl. Draad- en Kabelfabriek	54 $\frac{1}{2}$	56	58	+ 3 $\frac{1}{2}$
A. Jurgens' Ver. Fabr. g. aand.	75 $\frac{3}{4}$	74 $\frac{1}{2}$	74 $\frac{1}{2}$	- 1 $\frac{1}{4}$
„ „ pr. aand.	73 $\frac{1}{4}$	72	72	- 1 $\frac{1}{4}$
Leerdam Glasfabrieken	34	—	—	—
Philips' Gloeilampenfabriek	369	377 $\frac{1}{2}$	—	+ 8 $\frac{1}{2}$
Vereenigde Blikfabrieken ..	94 $\frac{3}{4}$	95	94	- $\frac{1}{4}$
Vereen. Chemische Fabrieken	44 $\frac{1}{2}$	42 $\frac{1}{2}$	41 $\frac{1}{2}$	- 3
Compania Mercantil Argent.	18 $\frac{3}{4}$	17 $\frac{11}{16}$	18	- $\frac{1}{4}$
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	164	156 $\frac{1}{2}$	157 $\frac{1}{8}$	- 6 $\frac{7}{8}$
Handelsverg. Amsterdam ..	436 $\frac{3}{4}$	422	417 $\frac{1}{2}$	- 19 $\frac{1}{4}$
Handelsverg. Reiss & Co. ...	34	—	33 $\frac{3}{4}$	- $\frac{1}{4}$
Int. Crediet- en Handelsverg.	—	—	—	—
Rotterdam	191 $\frac{1}{2}$	188	189	- 2 $\frac{1}{2}$
Linde Teves & Stokvis	87 $\frac{1}{2}$	87	87 $\frac{3}{4}$	+ $\frac{1}{4}$
Redjang Lebong Mij. n. Mij.	316 $\frac{1}{2}$	324	324	+ 7 $\frac{1}{2}$
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	163	159 $\frac{5}{8}$	160 $\frac{1}{4}$	- 2 $\frac{1}{4}$
Kon. Petroleum-Mij.	331 $\frac{3}{8}$	331	340 $\frac{1}{8}$	+ 8 $\frac{1}{4}$
Phoenix Oil	94 $\frac{1}{2}$	93	93	- 1 $\frac{1}{2}$
Amsterdam-Rubber-Mij.	165 $\frac{1}{2}$	159 $\frac{1}{4}$	161 $\frac{1}{2}$	- 3 $\frac{3}{4}$
Kendeng Lemboe	188 $\frac{3}{4}$	182	184	- 4 $\frac{1}{2}$
Oost-Java-Rubber-Mij.	249 $\frac{1}{2}$	243	247	- 2 $\frac{1}{2}$
Deli-Batavia Tabak Mij. ...	329 $\frac{1}{2}$	340 $\frac{1}{4}$	343 $\frac{1}{4}$	+ 14
Deli-Maatschappij	368 $\frac{3}{8}$	376	378 $\frac{1}{2}$	+ 9 $\frac{1}{4}$
Senembah-Maatschappij ...	359 $\frac{1}{2}$	360	360	+ $\frac{1}{2}$

De *Scheepvaartmarkt* was stil, doch vast. De berichten omtrent het afsluiten van een „pool”-overeenkomst betreffende de vaart op Londen, heeft goede verwachtingen voor de vermindering der concurrentie in het algemeen doen ontstaan.

	3 Nov.	7 Nov.	10 Nov.	Rijzing of daling
Holland-Amerika-Lijn	81 $\frac{1}{2}$	80 $\frac{1}{2}$	81	- $\frac{1}{4}$
„ „ „gem. eig.	65 $\frac{1}{2}$	65 $\frac{1}{4}$	65 $\frac{1}{2}$	—
Hollandsche Stoomboot-Mij.	26	27 $\frac{3}{8}$	27 $\frac{3}{4}$	+ 1 $\frac{1}{4}$
Java-China-Japan-Lijn ...	104 $\frac{1}{2}$	—	102	- 2 $\frac{1}{2}$
Kon. Hollandsche Lloyd ...	6	5 $\frac{1}{2}$	—	- $\frac{1}{2}$
Kon. Ned. Stoom-Mij.	80	79 $\frac{3}{4}$	80 $\frac{1}{4}$	+ $\frac{1}{4}$
Konink. Paketvaart-Mij.	136 $\frac{1}{2}$	136 $\frac{1}{4}$	135 $\frac{1}{4}$	- $\frac{1}{4}$
Maatschappij Zeevaart	89	90	—	+ 1
Nederl. Scheepvaart-Unie ..	127	128	128 $\frac{1}{2}$	+ 1 $\frac{1}{2}$
Nievelt Goudriaan	104 $\frac{7}{8}$	105 $\frac{1}{4}$	107	+ 2 $\frac{1}{8}$
Rotterdamsche Lloyd	126	125	123 $\frac{1}{2}$	- 2 $\frac{1}{4}$
Stoomv.-Mij. „Nederland” ..	153 $\frac{1}{8}$	153 $\frac{1}{2}$	153 $\frac{1}{4}$	+ $\frac{3}{8}$
„ „ „Noordzee” ..	27	27 $\frac{1}{4}$	29 $\frac{1}{2}$	+ 2 $\frac{1}{2}$

De *Amerikaansche markt* was zeer vast in aansluiting aan New York. Voor spoorweg-aandeelen, vooral de laaggenoteerde, ontstond ruime handel, waardoor weder voor het eerst sinds langen tijd, „open hoeken” van eenigen omvang werden gevormd.

	3 Nov.	7 Nov.	10 Nov.	Rijzing of daling
Americ. Smelting & Refining	82½	82	82½	+ ¼
Anaconda Copper	75⅞	77⅞	76⅞	+ 1⅞
Studebaker Corp.	100½	99	100¼	+ ¼
Un. States Steel Corp.	110¼	109⅞	111¼	+ 1¼
Atchison Topeka	109	110½	113	+ 4
Erie	29⅞	28½	32⅞	+ 2⅞
Southern Pacific	95¼	96⅞	100	+ 4¼
Union Pacific	142⅞	142½	146⅞	+ 4
Int. Merc. Marine orig. gew.	10⅞	10⅞	10½	+ ⅞
" " " " pref.	38¼	37¼	38⅞	+ ⅞

De *prolongatie-noteering* liep tot 4 pCt. terug, op welk niveau geld goed aangeboden bleef.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 11 November 1924.

Aan de flauwe stemming, die de vorige week de graanmarkt beheerschte, is voorloepig weder een einde gekomen. Vooral is dat het geval voor broodgraan en ofschoon het natuurlijk zeer goed mogelijk is, dat de onzekere houding, welke deze markt reeds eenigen tijd kenmerkt, wel eens ten gevolge zou kunnen hebben, dat de prijsstijging nu wordt overdreven en eenige reactie weder zal volgen, ziet het er naar uit, dat de markt een veel gezonder aanzien heeft gekregen. De telkens lagere prijzen, waartoe uit de tweede hand, vooral uit Duitschland, ook nog in het begin dezer week, tarwe en rogge werden aangeboden, waren zoover beneden de pariteit der uitvoerlanden gedaald, dat verbetering met zekerheid te verwachten viel, zoodra de overdadige aanvoeren in vaste handen zouden zijn gekomen en hun omvang wat zou afnemen. Dit proces heeft zich in den loop der week voltrokken. Het goedkoope Duitsche aanbod is opgenomen en bleef verder uit. Dadelijk had dit een geleidelijke verhooging van het prijsniveau ten gevolge en niet alleen in Nederland en België, doch ook in Duitschland zelf, vertoonde zich meer kooplust voor tarwe en rogge. De kans om ver beneden Amerikaansche pariteit te koop, was echter spoedig verdwenen en in enkele dagen stegen vooral voor rogge de Europeesche prijzen met groote sprongen. Dadelijk volgde de Amerikaansche markt de vastere stemming der invoerlanden, na eenigen tijd sterk den druk te hebben ondervonden van het uitblijven der Europeesche vraag. Nu die druk voorbij was, herstelden de markten in de Vereenigde Staten en Canada zich snel. Rogge steeg van 3 tot 10 November te Chicago voor December 9⅞ en voor Mei 8¼ dollarcent per 56 lbs. en is nu weder hooger dan ooit tevoren in deze campagne. Nog sneller ging het herstel echter in Europa en ondanks de hevige Amerikaansche prijsstijging bevindt de roggeprijs zich hier nu minder beneden de Amerikaansche pariteit, dan in verscheiden weken het geval is geweest. Deze week is nog veel rogge van Noord-Amerika verscheept, doch de vroeger door Duitschland gedane inkoopten zijn nu op een klein gedeelte na vervuld, zoodat een terugkeer van den druk der te groote aanvoeren niet waarschijnlijk is. Nieuwe inkoopten van Noord-Amerika zullen dus binnenkort wel weder moeten plaatsvinden, waarmede dan een einde gekomen is aan een onverkwikkelijke periode van sterke dispariteit tusschen de prijzen van in- en uitvoerland, veroorzaakt door de inkoopten van Duitschland op veel te groote schaal, in welke fout men daar de laatste jaren zoo dikwijls vervalt. Ook tarwe is veel vaster en in Noord-Amerika waren de prijsverhoogingen al even sterk als voor rogge. Te Chicago steeg tarwe van 3 tot 10 November 10 dollarcent per 60 lbs. en te Winnipeg zelfs tot 8 November (den 10den was de markt te Winnipeg gesloten) 15¼ cent voor December en 14⅞ cent voor Mei. Te Chicago heeft nu ook de tarweprijs het hoogste in de laatste maanden bereikte punt overschreden, terwijl op 8 November Winnipeg nog maar zeer weinig daarvan was verwijderd. Ofschoon dus in Amerika deze week het prijsherstel voor tarwe nog grooter was dan voor rogge, heeft in Europa de tarweprijs niet dezelfde verhoogingen ondergaan als de roggeprijs. Tarwe was hier namelijk niet zoover als rogge gedaald beneden de Amerikaansche pariteit, omdat voor dit artikel de Europeesche vraag over een grooter aantal landen verbreid is, waarvan de meeste veel beter kooplust bleven toonen dan Duitschland, al bestond dan ook nu en dan in Engeland en Frankrijk enig tweedehandsch aanbod van spoedige tarwe en al waren ook daar in de laatste weken de omzetten soms zeer beperkt. Het herstel der verhoudingen aan de Duitsche markt ging gepaard met betere vraag in Engeland, terwijl bovendien Frankrijk zich niet meer uitsluitend interesseerde voor latere verschepingen, doch ook spoedige tarwe kocht, waarbij Britsch-Indische

en Noord-Amerikaansche. Ook Italië zette zijn inkoopten voort. Dit land koopt nog steeds niet op groote schaal, doch het staat vast, dat Italië veel tarwe noodig heeft en hoe langer met koopen wordt gewacht, hoe gretiger later zal moeten worden gekocht. Herhaaldelijk werd deze week tot de vastere stemming bijgedragen door berichten uit Argentinië over den ongunstigen invloed, dien in de laatste maanden telkens weer onvoldoende regenval en koud weder op het gewas hebben uitgeoefend. De ramingen van de Argentijnsche opbrengst worden geleidelijk verlaagd en de laatste cijfers wijzen op de verwachting, dat de oogst wel een vijftiental procenten kleiner zal zijn dan in het vorige jaar, toen de opbrengst trouwens buitengewoon groot was. In de Vereenigde Staten is de bodem hier en daar te droog voor de nieuwe tarwe en reeds wordt beweerd, dat de kans op uitbreiding der bezaaide oppervlakte verdwijnt. Daarbij kwam nog in vele Europeesche landen zeer slecht weder met grooten regenval en overstromingen, die hier en daar schade aan den winteruitzaai veroorzaakten. In de Oost-Europeesche productielanden als Hongarije, Zuid-Slavië en Roemenië is met matigen regenval het weder echter gunstig geweest en ook uit Oekraïne bericht men, dat het wintergraan zich goed ontwikkelt. In andere gedeelten van Rusland is de toestand echter nog allerminst rooskleurig en in verschillende streken is de uitzaai slecht van stapel gelopen. De wereldverschepingen van tarwe waren deze week weder buitengewoon groot en sedert 1 Augustus is reeds ruim 23 millioen quarters tarwe naar de invoerlanden verscheept tegen 19¼ millioen in dezelfde periode van het vorige seizoen. Uit deze cijfers blijkt weder, hoe sterk ditmaal de behoefte der invoerlanden die van het vorige seizoen overtreft, want ofschoon onlangs gebleken is, dat de verschepingen wel wat al te groot waren, toont het recente herstel der markt, dat het teveel reeds weder flink bezig is, zijn weg naar den verbruiker te vinden. De onlangs ingetreden verlaging der prijzen voor broodgraan was duidelijk het gevolg van ophooping van voorraden in Amerika en in sommige invoerlanden, en het feit, dat op herstel der Europeesche verhoudingen dadelijk weder hoogere prijzen in Amerika volgden, ondanks voortgaand sterk aanbod in de Vereenigde Staten en Canada, was daarvoor een bewijs temeer. Voor Argentinië, dat tegenwoordig aan het einde van zijn verschepingsseizoen slechts weinig tarwe over heeft, geldt dit alles in veel mindere mate en daar zijn dan ook de prijsfluctuaties lang niet zoo hevig geweest. Op een prijsdaling voor oude tarwe van 65 à 110 centavos per 100 KG. sedert het begin van October is daar deze week wegens de lagere ramingen der tarweopbrengst en het Noord-Amerikaansche voorbeeld een verhooging van 50 à 60 centavos gevolgd. Voor nieuwe tarwe waren de fluctuaties geringer, doch sedert begin November trad in verband met de ongunstiger oogstvooruitzichten een verhooging van ongeveer 60 centavos in.

Ook voor voedergranen is de markt langzamerhand verbeterd. Maïs was in spoedige posities aanvankelijk nog slecht te plaatsen, daar zoowel in Engeland als op het vasteland groote aanvoeren de markt nog drukten. Daarbij is in vroegere maanden veel ter levering in den herfst gekocht, zoodat nu en dan voor nieuwe inkoopten de belangstelling onvoldoende is. Vooral België was in het begin der week flauw voor Plata-maïs en ofschoon ook in Nederland de markt gedrukt was door ruime aanvoeren, werden daar aanzienlijke hoeveelheden uit Antwerpen gekocht. Ook in Engeland moesten aankomende partijen ver beneden de Argentijnsche pariteit worden verkocht, en toen langzamerhand de markt wat verbeterde, gold deze verbetering voornamelijk voor meer verwijderde verschepstermijnen. Ook spoedige Plata-maïs vond echter de laatste dagen overal gemakkelijker koopers en zoowel in Engeland als in België en Nederland ondergingen daarvoor de prijzen eenige verhooging. Ook Duitschland is geregelder als koper voor maïs in de markt. De vastere stemming voor maïs hangt samen met het verminderen der voorraden in Argentinië. Van 1 Mei tot 6 November zijn uit Argentinië 16.246.000 quarters maïs verscheept tegen 9.796.000 quarters in dezelfde periode van 1923. Na deze geweldige prestatie mag nu echter een afname der verschepingen worden verwacht. Wel werd deze week nog veel Plata-maïs verladen, doch een groot gedeelte daarvan diende tot vervulling van vroegere verkoopen op November-afloading en in de verdere weken dezer maand zal het tempo der verschepingen waarschijnlijk afnemen. De maïsmarkt toonde in Argentinië deze week slechts geringe fluctuaties en sloot op 10 November 5 à 10 centavos hooger dan een week tevoren.

Tegenover de te verwachten afname in de Argentijnsche verschepingen staat een uitbreiding van het maïsaanbod

Noteringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Aires			Soorten	10 Nov. 1924	3 Nov. 1924	12 Nov. 1923
	Tarwe Dec.	Mais Dec.	Haver Dec.	Tarwe Nov.	Mais Nov.	Lijnzaad Nov.				
8 Nov. '24	151¼	110¼	52	15,75	11,45	23,35	Tarwe*	16,25	15,—	12,50
1. „ '24	140½	105½	48¾	15,40 ²⁾	11,55 ²⁾	23,05 ²⁾	Rogge (No. 2 Western) ..	14,50	13,—	9,50
8 Nov. '23	106¼	78¾	42¼	12,60	10,35	25,75	Mais (La Plata)	240,—	233,—	200,—
8 Nov. '22	115	69¼	42¼	11,65 ¹⁾	7,50 ¹⁾	17,50 ¹⁾	Gerst (48 lb. malting) ...	248,—	243,—	177,—
8 Nov. '21	104½	46¾	32¾	12,15	7,40	16,65	Haver (38 lb. white clipp.)	12,75 ⁴⁾	11,75 ⁴⁾	11,50
20 Juli '14	82	56¼	36¾	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- kavan La Plata-zaad) ..	14,75	14,65	12,50
							Lijnzaad (La Plata)	487,—	480,—	462,—

1) Per December. 2) Per 31 October.

1) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG.
*No. 2 Hard/Red Winter Wheat. 4) Canada No. 3.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	2/8 Nov. 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	2/8 Nov. 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	1924	1923
Tarwe	35.567	1.095.610	699.397	—	38.043	31.086	1.133.653	730.483
Rogge	25.720	506.732	397.585	—	3.775	485	510.507	398.070
Boekweit	490	18.692	23.456	—	353	—	19.045	23.456
Mais	12.580	649.488	532.984	—	97.355	73.715	746.843	606.699
Gerst	12.600	277.417	248.454	200	31.880	14.018	309.297	262.472
Haver	18.220	213.338	61.294	—	1.196	533	214.534	61.827
Lijnzaad	2.262	203.503	119.320	—	58.040	53.544	261.543	172.864
Lijnkoek	4.783	175.054	166.683	—	700	—	175.270	166.683
Tarwemeel	8.791	216.289	94.771	2.655	26.082	4.754	242.371	99.525
Andere meelsoorten	190	6.687	1.562	—	—	—	6.687	1.562

van den Balkan. Wel hoort men nog steeds, dat een groot gedeelte der Roemeensche mais nog lang niet droog genoeg is om naar West-Europa te worden verscheept, doch blijkbaar is nog heel wat oude mais voor vermenging met nieuwe beschikbaar, terwijl ook nieuwe van voldoende kwaliteit wordt aangeboden. Niet alleen van Bulgarije, waar de mais beter heet te zijn dan in Roemenië, doch ook van Roemenië zelf wordt de laatste dagen ten minste veel meer mais aangeboden en de prijzen toonden, ondanks vastere markten voor Platamais en prijsstijging in Noord-Amerika, eenige neiging tot daling. Aanvankelijk bleven ook nog deze week de zaken in mais voor den Balkan schaarsch, doch nu andere maissoorten vaster zijn, wordt Roemeensche en Bulgaarsche mais op het Europeesche vasteland meer gekocht. Reeds eenigen tijd worden naar de Middellandsche zee vrij geregeld zaken gedaan, doch sedert eenige dagen treden ook België, Nederland en soms Duitschland sterker als koopers op. Indien de kwaliteit der Roemeensche mais nu maar niet tegenvalt, zal zij een welkome plaatsvervangster zijn voor Platamais, wanneer daarvan de verschepingen werkelijk afnemen. Uitvoer van eenige beteekenis van mais uit Noord-Amerika is weder minder waarschijnlijk geworden, nu daar de prijsloop weder een stijgende richting heeft aangenomen. Van 3 tot 10 November beliep de prijsverhoging te Chicago ongeveer 6 dollarcent per 56 lbs., ten gevolge van de nu weer wat minder gunstige meeningen over kwantiteit en kwaliteit der nieuwe mais.

In Nederland trok deze week Nederlandsch-Indische mais ter verscheping in de laatste maanden van 1924 weder meer de aandacht en tot wat hogere prijzen worden daarin geregeld meer zaken gedaan.

Gerst had de meeste moeite, zich van de zeer flauwe stemming der laatste weken te herstellen. Uit Rusland en Roemenië is het aanbod bij voortduring zeer klein en de sterke prijsverlaging voor Noord-Amerikaansche soorten heeft de prijzen der Europeesche soorten nauwelijks doen dalen. Dientengevolge blijven zaken daarin bijna geheel uit. Tot de lage prijzen van Noord-Amerika bestond echter meer belangstelling en althans in Nederland werden daartoe geregeld zaken gedaan. In Duitschland is de markt echter nog steeds zeer gedrukt door groote aanvoeren, ook uit Britsch-Indië. In den loop der week werden de prijzen van Noord-Amerika geleidelijk vrij sterk verhoogd en sedert het laagste punt, dat in het begin dezer week bereikt werd, heeft de prijs voor Noord-Amerikaansche gerst zich ongeveer 8 pCt. hersteld. In Engeland bestond deze week voor gerst zeer weinig belangstelling. Ook voor haver was de vraag daar slecht met lagere prijzen, terwijl op het vasteland haver bij voortduring zeer moeilijk te verkoopen is. Voor deze graansoort wordt de invoerhandel wel het meest bemoeijlikt door het aanbod van voergraan uit de eigen oogsten der invoerlanden, welk aanbod overigens ook voor andere buitenlandsche voedergranen den afzet nu en dan beperkt, nu nog veel voor menschelijk gebruik ongeschikt

broodgraan als veevoeder wordt verhandeld. Vooral in Duitschland is dit in hooge mate het geval.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten waren deze week flauw gestemd.

In New York brokkelden prijzen verder af, hetgeen uit ondervolgend staatje blijkt:

	Spot	C. Sept.	Dec.	Jan.	Mrt.
Slot voorafgaande week	5.96	3.85	3.35	3.07	3.13
Opening verslagweek	5.78	3.81	3.33	3.07	3.13
Slot	5.46	3.64	3.20	2.98	3.05

New York kocht eenige kleine partijen Europeesche biet-suiker en witte kristalsuiker.

De ontvangsten in de Atlantische havens der Vereen. Staten bedroegen deze week 37.000 tons, de versmeltingen 41.000 tons (tegen 48.000 tons in 1923) en de voorraden 46.000 tons.

Prompte Cubasuiker werd verhandeld tot prijzen teruglopende van 4 ¢. tot 3,69 ¢. c. & f. New York, terwijl eene lading Februari verscheping tot 3 ¢. c. & f. werd verkocht.

De Cubastatistiek is als volgt:

	1924	1923	1922
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten 1 Nov. '24 ..	3.191	7.522	6.327
Tot. sedert 1 Dec. '23-1 Nov. '24	3.880.772	3.472.740	3.847.378
Weekuitvoer 1 Nov. '24	24.556	53.459	57.455
Tot. uitv. 1 Jan. '24-1 Nov. '24	3.736.350	3.386.480	3.683.706
Totale voorraad op 1 Nov. '24	145.422	86.266	172.269

In Engeland wordt Continentale ruwe Bietsuiker meer en meer aangeboden en kwamen afdoeningen tot stand tot 17/3 teruglopend tot 16/6 (basis 88 pCt.) voor November verscheping, terwijl December-verscheping terugliep tot ongeveer 16/- cif.

Raffinadeurs aldaar verlaagden den prijs van hun product met 6d, 9d en 1/- al naar gelang van soort en positie.

Czarnikow geeft het volgend overzicht der Zichtbare Voorraden:

	1924	1923	1922
	Tons	Tons	Tons
Duitschland 1 Sept. '24	145.000	261.000	98.000
Tsjechoslowakije 1 Oct. '24 ..	7.000	9.000	6.000
Frankrijk 1 Oct. '24	47.000	42.000	45.000
Nederland 1 Oct. '24	22.000	16.000	52.000
België 1 Sept. '24	22.000	24.000	23.000
Engeland 1 Oct. '24	150.000	256.000	272.000
Totaal (Europa) ..	393.000	608.000	496.000
V.S. Atlant. havens 5 Nov. '24	46.000	81.000	90.000
Cuba alle havens 1 Nov. '24 ..	145.000	86.000	172.000
„ binnenl. 18 Oct. '24	115.000	44.000	71.000
Totaal ..	699.000	819.000	829.000

Ook op Java was de markt flauwer gestemd en vonden herverkoopen plaats van witte Javasuiker tot prijzen varieerende tusschen f 14½ en f 14. De ditjarige oogst zal waarschijnlijk ruim 2 miljoen tons opleveren, hetgeen een recordcijfer voor Java beteekent. De October-verscheping bedroegen 166.000 tons, hetgeen de totale verscheping uit den ditjarigen oogst op 1.300.000 tons brengt.

Hier te lande werd de stemming beïnvloed door de voorloopige raming van Willett & Gray, tengevolge waarvan sterk realisatie aanbod ontstond. Prijzen daalden dan ook niet onbelangrijk en sloot de markt in zeer kalme tot flauwe stemming op de volgende noteringen:

December f 20; Mei f 20½; Augustus f 20⅞ (gedaan).
De omzet bedroeg ongeveer 6400 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Maart	Londen			New York 96 pCt. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Mei/Juni	Cuba's 96 pCt. c.i.f. November	
7 Nov. '24	f 20⅞	Sh. 40/6	Sh. 19/-	Sh. 22/- nom.	5,46
31 Oct. '24	„ 21⅞	41/6	20/7½	22/- nom.	5,96
7 Nov. '23	„ 23⅞	58/9	22/9	22/-	6,91
7 Nov. '22	„ 23⅞	56/9	18/3	19/-	5,53
4 Juli '14	„ 11⅞	18/-	—	—	3,26

KATOEN.

Noteering voor Loco-Katoen. (Middling Uplands.)

	7 Nov. 1924	31 Oct. 1924	24 Oct. 1924	31 Oct. 1923	31 Oct. 1922
New York voor Middling ...	23,75 c	23,65 c	23,35 c	31,50 c	24,30 c
New Orleans voor Middling	22,95 c	22,85 c	22,50 c	30,50 c	23,62 c
Liverpool voor Middling ...	13,25 d	13,58 d	13,45 d	17,48 d*	14,72 d*

*) Voor fully middling ouden Standaard.

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '24 tot 31 Oct. '24	Overeenkomstige periode	
		1923-'24	1922-'23
Ontvangsten Gulf-Havens.	} 3118	2748	2461
„ Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr. Britannië		616	484
„ „ 't Vasteland etc.		1074	883
„ „ Japan	191	165	132

Voorraden.

(In duizendtallen balen).

	31 Oct. '24	Overeenkomstig tijdstip	
		1923	1922
Amerik. havens	1175	734	1102
Binnenland	1189	1074	1345
New York	215	35	63
New Orleans	278	139	249
Liverpool	194	166	301

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 5 November 1924.

Prijzen van Amerikaansche katoen zijn sedert de stijging der vorige week iets gedaald, doch het zou onjuist zijn te beweren, dat een lagere prijsbasis verwacht kan worden, daar deze daling uitsluitend een gevolg is van de voorafgaande prijsstijging. De berichten over den oogst blijven gunstig luiden, maar de vraag is vaster en men heeft meer vertrouwen om op de tegenwoordige prijzen te koopen. Het volgend Bureau Rapport wordt a.s. Zaterdag verwacht, doch wij naderen gelukkig het eind van deze publicaties, die, tenminste gedurende dit seizoen, tot de meest storende factoren in de markt gerekend kunnen worden. In Egyptische katoen heeft de stijging der vorige week zich kunnen handhaven en verkoopers beheerschen de situatie.

Prijzen van garens, van Amerikaansche katoen gesponnen, zijn in de afgelopen week iets verlaagd. Over het algemeen zijn Spinners beter bezet en men spreekt reeds van een verdere uitbreiding der werkuren. Voor binnenlandsch verbruik is deze week nog al wat gedaan en men kan alleen tegen verhoogde prijzen vlugge levering van grovere weft krijgen. Prijzen van Egyptische garens zijn vaster in overeenstemming met die van het ruwe materiaal, terwijl de positie voor Spinners over het algemeen zeer gunstig ge-

noemd kan worden. Van Indië bestaat een goede vraag voor twist en weft in de gewone nummers, alsook voor gemercciscerd garens en er is eenige opleving in den handel, speciaal in getwijnde garens voor het Continent.

Over de doekmarkt valt weinig nieuws te melden. Prijzen zijn over het algemeen vast, maar er is niet veel te doen. Men schijnt om onbekende redenen, welke nu niet aan de verkiezingen kunnen worden toegeschreven, te aarzelen zaken van eenige beteekenis te doen, doch is Lancashire thans beter in staat de gevolgen van een dergelijke markt te dragen, dan sedert langen tijd het geval was. Men heeft geen haast met verkoopen en fabrikanten geven er de voorkeur aan een afwachtende houding aan te nemen. Over het algemeen gesproken is er geen verandering in de markt, die gezond en vast genoemd kan worden. De vraag van het Oosten is slechts gering, hoewel men toch wel belangstelling blijft toonen en kleine postjes dagelijks worden afgesloten.

29 Oct. 5 Nov. Oost. koersen. 28 Oct. 4 Nov.
Liverpoolnoteeringen. T.T. op Indië 1/5¼ 1/5¼
F.G.F. Sakellaridis 25,60 25,40 T.T. op Hongkong 2/4⅞ 2/4¾
G.F. No. 1 Oomra 10,95 10,45 T.T. op Shanghai 3/4¼ 3/4¼

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdendijk.)
Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
8 Nov. 1924	309.000	42.225	1.594.000	44.000	63/32
1 „ 1924	1)	1)	1)	1)	1)
25 Oct. 1924	317.000	36.350	1.829.000	40.000	61/8
8 Nov. 1923	517.000	23.500	620.000	29.000	423/32

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelooen week	Sedert 1 Juli	Afgelooen week	Sedert 1 Juli
8 Nov. 1924	110.000	1.890.000	199.000	3.683.000
8 Nov. 1923	106.000	1.559.000	177.000	3.569.000

1) Feestdag.

Statistiek der firma G. Duuring & Zoon.

Zichtbare voorraad op 1 November 1924 in duizenden balen.

	1924	1923	1922	1921	1920
Voorraad in Europa..	1.270	1.463	2.235	1.747	2.036
Stoomend { Brazilië ..	993	947	748	522	588
n. Europa { Oost-Indië.	115	43	13	40	—
	2.378	2.453	2.996	2.309	2.924
Voorraad Ver. Staten	752	949	839	1.203	2.017
Stoomend } naar Brazilië ..	630	801	710	772	360
Ver.Staten }	3.760	4.203	4.545	4.284	5.301
Voorraad in Rio	266	504	1.667	1.744	420
„ „ Santos ..	1.705	651	2.164	2.882	2.305
„ „ Bahia ..	28	27	16	40	27
Totaal	5.759	5.385	8.392	8.950	8.053
Op 1 October	5.727	5.820	8.481	8.991	7.982
Op 1 Juli	5.071	5.340	8.639	8.700	6.750

RUBBER.

In het begin van de afgelopen week kon de vaste stemming zich handhaven en stegen de prijzen aanmerkelijk. Na enkele dagen echter trad eene reactie in, welke de prijzen eenigszins reduceerde. Het slot evenwel was weer vaster met de volgende noteringen:

	einde voorafgaande week:	
Prima Crêpe	November 97½ ct.	94 ct.
„ „	December 97½ „	93 „
„ „	Jan./Maart 97 „	93 „
Smoked Sheets	November 96 „	92 „
„ „	December 96 „	92 „
„ „	Jan./Maart 96 „	91 „

10 November 1924.

COPRA.

De markt was deze week flauw gestemd met groot aanbod van speculatieve zijde en vrijwel geen vraag van consumenten.

Het slot was echter opnieuw vast en f ½ boven den laagsten prijs.

De noteeringen zijn.

Nederl.-Ind. f.m.s.	Sept./October	afloading	f. 35 $\frac{1}{2}$
"	"	November	" 35 $\frac{3}{8}$
"	"	December	" 35 $\frac{1}{2}$
"	"	Januari	" 35 $\frac{1}{2}$
10 November 1924.			

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Koper Stan- daard	Koper Electro- lytisch	Tin	Lood	Zink
10 Nov. 1924..	63.12/6	68.5/-	258.7/6	39.2/6	34.15/-
3 " 1924..	64.-/-	68.5/-	259.7/6	38.-/-	34.7/6
27 Oct. 1924..	63.17/6	67.17/6	256.7/6	38.5/-	34.7/6
20 " 1924..	63.-/-	66.17/6	251.7/6	36.2/6	33.7/6
12 Nov. 1923..	60.17/6	68.10	217.2/6	31.2/6	33.7/6
20 Juli 1914..	61.-/-		145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.**VRACHTENMARKT.**

In vergelijking met de bevrachtingen in September en begin October waren de vrachtafsluitingen, welke tot stand kwamen gedurende den laatsten tijd, slechts gering.

De laatste dagen is er echter meer vraag ontstaan naar graan en werden schepen gemakkelijker bevracht. De vraag naar ruimte, welke van een bepaald verschepingsgebied den eenen dag bestaat is echter den volgende dag weer geheel verdwenen.

Van Montreal zijn eenige booten bevracht naar U.K./Continent en de Middellandsche Zee. Naar Antwerpen/Rotterdam werd voor een groote boot 14 $\frac{1}{2}$ ct. naar één, 15 ct. naar twee havens betaald. Voor ruimte naar West-Italië werd 4/6 naar één en 4/7 $\frac{1}{2}$ per quarter naar twee havens betaald, terwijl naar Danzig een kleine boot werd afgesloten tegen 25 ct. per 100 lbs. voor meel. Deze bevrachtingen zijn alle voor November-afloading.

Van de Atlantic range werd een December boot afgesloten naar de Middellandsche Zee tegen 4/- naar één, 4/1 $\frac{1}{2}$ naar twee en 4/3 naar drie havens en naar Bordeaux/Hamburg range werd 3/3 en U.K. 3/6 betaald, ook voor December ruimte.

Voor steenkolen naar Hampton Roads naar Rio de Janeiro was het geldende cijfer voor een tweede helft December boot \$ 3,30.

Van de Gulf werden ook een paar booten opgenomen. Voor een groot stoomschip naar Antwerpen/Amsterdam range werd 16 $\frac{1}{2}$ cent per 100 lbs. betaald voor Januari ligdagen en naar Piraeus werd een December boot tegen 23 cent afgesloten.

Van de North Pacific bleven de vrachten ongeveer op hetzelfde peil met 36/3 naar U.K./Continent.

Er kwamen een paar bevrachtingen tot stand van de nitraathavens en wel tegen 30/- naar het Continent met opties Middellandsche Zee voor een December boot en 28/6 naar het Continent voor een December/Januari boot.

De reeders, welke booten in La Plata hebben, komen weer in het gedrang. De vraag naar ruimte is gering. Een handige prompte boot heeft 20/- van Rosario naar U. K./Continent moeten accepteren, terwijl een 7000-tonner voor November/December afloading hetzelfde cijfer kon bedingen.

Van Bahia Blanca is een boot, welke 10 Januari ligdagen geeft, afgesloten tegen 24/6, met de optie Middellandsche Zee tegen 2/6 extra.

Van Zuid-Afrika werd voor ruimte voor maïs 28/6 betaald naar U. K./Continent en van Durban werd een November/December boot naar Bombay of Karachi afgesloten tegen 12/3.

Voor ruimte naar Engelsch-Indië bestond verleden week een betrekkelijk goede vraag, doch gedurende de laatste dagen is deze weer ingekrompen. Van Bombay of Karachi werden verscheidene booten bevracht tegen 26/6 en 27/9 on deadweight voor verschillende posities. Van Burma naar Holland werd een Februari-boot afgesloten tegen 32/3 per ton voor rijst.

De laatste dagen ontstond er plotseling vraag naar ruimte van Australië en booten werden bevracht naar Zuid-Australië naar Middellandsche Zee, U. K./Continent en wel tegen 47/- voor Januari en 46/6 voor December.

Van de Zwartee Zee en de Middellandsche Zee blijven de vrachten slecht. Voor graan van de Zwarte Zeehavens werd voor een November/December-boot 13/6 geboden naar Bordeaux/Hamburg range. Er is iets meer vraag naar ruimte van den Donau, alwaar de bevrachters bereid zijn 18/3 te betalen naar Antwerpen/Hamburg range met opties.

Van Almeria Pier naar Rotterdam werd voor een November-boot 5/3 betaald en van Huelva naar Rotterdam 6/3 Tinto terms met 12 November ligdagen.

In de uitgaande vrachten van Wales komt weinig verandering en van een grooten drang tot bevrachten en van een tekort aan ruimte is geen sprake. Naar Port Said werd 10/- betaald en naar West-Italië 9/-, terwijl naar Buenos Aires het geldende cijfer 12/9 is, alles voor November afloading.

GRAAN.

Data	Petro- grad Londen /R'dam	Odessa Rotter- dam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter- dam	Bristol kanaal	Rotter- dam	Eng- land
3-8 Nov. 1924	—	—	15 c ³	3/-	20/9	20/9
27 O.-1 Nov. 1924	—	15/- ²	15 c ³	3/-	23/3	23/3
5-10 Nov. 1923	—	14/- ²	13 c ³	3/1 $\frac{1}{2}$	19/9	19/9
6-11 Nov. 1922	—	—	12 $\frac{1}{2}$ c ³	2/1 $\frac{1}{2}$	26/3 $\frac{1}{2}$	26/3 $\frac{1}{2}$
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 $\frac{1}{2}$	1/11 $\frac{1}{2}$	12/-	12/-

1) \$ per ton kolen. 2) Per ton d.w. 3) Am. cents per 100 lbs.

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.
Overige noteeringen per ton van 1025 KG.

INKLARINGEN.**NIEUWE WATERWEG.**

Landen van herkomst	Augustus 1924		Augustus 1923	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	59	48.087	45	31.346
Groot-Brittannië	339	249.244	459	373.416
Duitschland....	120	136.743	69	118.098
Noorwegen.....	41	81.719	16	19.492
Zweden.....	68	75.096	29	24.361
Denemarken ...	3	1.971	7	9.082
Rusl.-Oostz.hav.	20	24.933	3	3.297
Finland.....	11	7.874	12	13.267
België.....	51	80.335	25	51.515
Frankrijk.....	73	82.059	25	17.873
Spanje.....	21	40.246	5	8.314
Portugal.....	7	5.503	4	2.784
Italië.....	14	34.746	5	9.434
Oostenrijk-Hong.				
Griekenland..	3	6.692	—	—
Levant.....	2	1.630	2	1.960
Rusland-Zw. Zee	6	14.596	4	10.458
Roemenië, Bulg.	7	12.196	1	1.145
And. Midd. Zeeh.	22	45.400	11	15.327
Over. Wk. Afrika	4	14.314	3	1.919
Oostkust Afrika.	—	—	2	9.500
Zuid-Afrika....	10	37.959	6	25.292
Voor-Indië....	8	30.450	9	33.927
Achter-Indië...	2	11.197	2	9.409
Ned. Oost-Indië.	5	17.622	5	18.527
And. Aziat. hav.	12	53.989	9	40.502
Australië.....	1	3.820	2	9.020
Vereen. Staten..	55	213.029	47	187.582
Canada.....	3	8.243	5	17.497
Midden-Amerika	5	16.426	4	13.148
Ned. West-Indië.				
Ned. Antillen	2	2.945	—	—
Brazilië.....	2	6.500	4	13.427
Argent., Urug...	26	80.995	15	56.700
Chili.....	4	18.580	4	16.883
South Georgië..	1	707	—	—
Totaal....	1.007	1.465.846	839	1.164.502
Periode 1 Jan.— 31 Aug. 1)....	7.410	1.073.574	5.920	8.248.364
Nationaliteit				
Nederlandsche..	211	349.488	234	348.184
Britsche.....	285	386.164	325	362.441
Duitsche.....	233	252.550	116	184.708
Noorsche.....	63	103.212	47	53.992
Belgische.....	1	461	13	13.744
Fransche.....	54	61.198	13	13.825
Zweedsche.....	62	71.808	33	30.152
Deensche.....	16	15.014	4	4.837
Vereen. Staten..	18	66.556	15	56.846
Andere.....	64	159.395	39	95.773
Totaal....	1.007	1.465.846	839	1.164.502

1) 1913, 7.663 schepen met 9.276.504 N. R. T.

(Dirkzwager's Scheepsagentuur Maassluis.)